National Library 56253
Gen.Acquisitions Section
Ottawa,Ont.
K1A ON4

National Library
Bibliothèque Nationale
NOV 3 1977
NEWSPAPER SECTION

Second class mail registration number — 1080.

VABA EESTLANE

25 1952

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

Nr. 79 (2426) XXVI aastakäik — Neljapäeval, 27. oktoobril 1977 — Thursday, October 27, 1977 — Üksiknumbri hind 35 centi

Veel kaks kuninganna juubelimedalit eestlastele

ILMAR HEINSOO

Möödunud teisipäeval selgus, et Toronto eesti ühiskonnas tuntud kahele tegelasele on lisaks varem „Vaba Eestlases" nimetatuile annetatud kuninganna Elizabethi hõbejuubeli medalid. Medalite saajaiks on aupeakonsul Ilmar Heinsoo ja Toronto Eesti Seltsi Täienduskoolide koolikomitee esimees, Eesti Sihtkapital Kanadas esimees ja Eestlaste Kesknõukogu Kanadas abiesimees H. Lupp. Mõlemad juubemedalitega vääristatud tegelased on aastaid aktiivselt tegutsenud eesti ühiskonnas ja võitnud üldise lugupidamise.

On võimalik, et kuninganna juubelimedaleid on annetatud ka väljaspool Torontot elavatele eestlastele, kuid selle kohta puuduvad esialgu andmed.

HANS LUPP

Oral Roberts okupeeritud Eestis

Oral Roberts, kes esineb evangelistina pühapäeva hommikul raadiosaates ja hiljem, kell 9 homm., TV-saates, mis N. Yorgis edasi antakse kanal 9, on oma mõlemates saadetes korduvalt käsitanud olukordi okup. Eestis, positiivselt meile. Möödunud pühapäevastes saadetes märkis ta, et ta käis ise kirikutegelaste delegatsiooniga Tallinnas ja nägi sealset õnnetut olukorda.

Noortele tuleb anda ka vastutavaid ülesandeid

Montreali eestlaskond arutas sümpoosionil oma muresid

MONTREAL (VE) — Montrealis peetud sümpoosion sealsete eestlaste probleemide üle 21. ja 22. okt. õnnestus üle ootuste hästi. Osavõtt oli elav, programm tihe ja loengud asjalikud ja informatiivsed, kusjuures esitusviis oli kohati uudne ja vahelduv.

Üldiselt olid Montreali eestlased kõige rohkem huvitatud sidevõimaluste parandamise probleemidest. Sellele järgnes noorte järelkasvu probleem. Fondi loomise võimalused ja legaalsed ning majanduslikud küsimused jäid vähemuse huviobjektiks. Noorte huvi selle vastu oli koondunud ainult noorte järelkasvu ja fondi loomise probleemi ümber. Naiste ülekaal oli ainult legaalsete ja majanduslikkude probleemide grupis.

Teistes sektorites domineeris meessugu, mis oli üldine nähe kogu sümpoosioni kestel.

Üldine õhkkond oli sõbralik, rahulik ja montreaallased jätsid endist väga soliidse mulje. Vanade-noorte eraldumine ei torganud silma.

Kuigi Montreali sümpoosion oli noorte korraldatud, koosnes nii tegelaskond kui ka publik igast east, mis on õieti meie elukorras kõige õigem ja normaalsem nähe. Noored näitasid, et nad on täielikult võimelised eestlastena oma rahva saatust, ülesandeid ja vastutust kandma ja jagama. Programmi koordineerijaks oli Jaani koguduse uus õpetaja Heino Laaneots, kelle rahulikkus, järjekindlus ja kerge huumoriga pipardatud positiivne dispositsioon kujunes mõõduandvaks sümpoosioni plaanikohasel läbiviimisel.

Igale osavõtjale oli valmistatud mapp vajaliku informatsiooni ja üksikute loengute koopiatega.

Loengute kestvus oli 30 kuni 90 minutiline ja kohvi või einetamine leidis aset iga 90 minuti järgi.

Täpselt kell 10 ütles teretulemast koosolijatele Hille Viires-Sutt, millele järgnes Heino Laaneotsa ülevaade sümpoosioni vajadusest. Eestlaste potentsiaalist paguluses, kõneles ELK esimees Robert Kreem, rõhutades oleviku positiivset kasutamist rajatud mineviku kogemustele. Ta andis põhjaliku ülevaate ELK ajaloost ja selle funktsiooni tähtsusest erinevates keskustes eestluse organiseerimisel ja teenimisel, pidades negatiivseks nähteks mõne organisatsiooni püüet luua paralleelismi, mis killustab ühiskonda ja nõrgendab meie potentsiaali. „Ükskõik, kus me ka ei oleks — oleme Globaalne Eesti ning meie peame teid ja vahendeid leidma selleks, et meie rahvas vaikselt rahvaliikmetena ei kao.

Vajame Globaalse Eesti rahvuslikku programmi ja omavahelist sidestust — muidu võivad paljud eestlased jääda „Türgi eestlasteks", keda juhuslikult aastakümneid hiljem mahajäetuna avastati.

Ajaratas ei seisa mitte paigal ning maailma üldine areng töötab Vene panslavismi kahjuks. Meie ühiskonna peatähelepanu tuleb juhtida järelkasvu küsimustele ja uue põlvkonna sidumisele edaspidiseks võitluseks — teadlikkuse ja visadusega."

Ülevaate noorte tegevusest andis Helle Vaus, kes tundis muret eemale jäänute üle ja leidis vajaduse põhjuste analüseerimiseks. Eemale jäänud noored otsivad identsust ja tuleksid tagasi. Vaja on neisse sõbralikult suhtuda ja vanemate moraalset ja majanduslikku tuge.

Peter Tammarki ettekanne andis põhjaliku ülevaate meie kultuurist, probleemidest ja võimalustest tulevikus noore vaatevinklist (avaldatakse järgmises „Vaba Eestlase" numbris.

Samuti oli äärmiselt huvitav dr. Walter Rand'i loeng futurismist, mis leiab käsitlust meie lehe veergudel lähemas tulevikus.

Pärastlõunasel paneelide diskussioonil esitasid „vajadusi" Mark Teose, Julius Ridal, Ed. Leetma, dr. Alfred Kurlents (paneeli juhataja), Hilja Teose, dr. Walter Rand ja Heino Lestal. „Võimaluste" paneelis olid Peter Tammark, dr. Salme Nõmmik, Hans Peets, dr. Martin Puhvel (paneeli juhataja), Robert Kreem, Henn Paabo ja Heino Altosaar.

„Vajaduste" osas domineerisid Eestiga kontakti võimalused, testamendi tegemine, ühinemine teiste balti rahvastega, Montrealist lahkumise küsimus, Täienduskeskkooli avamine, parem arusaamine eestluse säilitamise tähtsusest, noortejuhtide järelkasv, vastastikune sõbralikkus, lasterohked perekonnad jne.

„Võimalusteks" arvati olevat ärkamine noorte hulgas, perekonna raamatud, kokkutulekute korraldamine ja majanduslikkude ressursside koondamine üldisse fondi.

Õhtusöögi ajal peetud inglis-keelne lauakõne kinnisvara ostu-müügi agendilt mr. McDonaldilt oli rohkem poliitiline kui informatiivne. Kõneleja takerdus isiklikule pinnale võttes aluseks oma kirjavahetuse Joe Clarkiga. Statistilised andmed kinnisvara hindade kohta ei õigustanud kõneleja pessimistlikku hoiakut.

Paarituhande dollariline hindade langus inglise sektoris ja mõnetuhande dollariline hinna tõus prantsuse sektoris võib kergelt mitteteadliku kodaniku paanilisele müügile mõjutada.

Pärast õhtusööki Jaani koguduse saalis demonstreerisid torontolased Toomas Metsala ja Andres Raudsepp rahvamänge, tantse ja laule, millele järgnes hubane koosviibimine ja tants.

Pühapäev algas jumalateenistusega Jaani kirikus päevakohase jutlusega õp. Laaneotsalt. Samas tõi teate kirikulistele preester Vello Salo N. Eesti piiskopi matustest ja tervitusi sealsete pastorite poolt.

(Järg lk. 5)

Prof. P. Kruus (paremal) koos oma abilistega uurimistööde teostamisel.

Parima õpetaja auhind prof. Peeter Kruusile

OTTAWA — Ottawa Carletoni ülikooli keemia professor Peeter Kruus oli üks neist üheksast Ontario ülikoolide õppejõust, kellele annetati 21. oktoobril Torontos Ontario Confederation of University Faculty Associations parimate õpetajate auhind. Auhinnad on mõeldud parema õpetamise tiivustamiseks ning paremate õpetajatele tunnustuse andmiseks.

Prof. Peeter Kruus alustas äsja keemia alal suuremat uurimisprogrammi, milleks ta sai Union Carbide'lt 3000-dollarilise toetuse. Selle summa eest ostis ta vajaliku varustuse ning palkas abitööjõu. Carletoni ülikooli ajakiri Carleton Alumni News on avaldanud uue projekti juurde asumisel prof. Kruusiga pikema jutuajamise.

Tito naine koduses arestis

Mõjutas kõrgemate sõjaväelaste ametisse nimetamisi

BELGRAD — Jugoslaavias on erikomisjon uurima hakanud diktaator Tito abikaasa Jovanka telgitaguseid kombinatsioone kõrgete ametikohtade täitmisel. Komisjon moodustati diktaator Tito korraldusel.

Jovanka Tito on viimasel ajal avalikkusest kadunud ning ta ei võtnud osa ka president Tito äsjasest külaskäigust N. Liitu ja Hiinasse.

Saabunud andmete kohaselt viibib Jovanka Tito Belgradis presidendi eraresidentsis koduses arestis.

Jovanka Tito on endine punane partisan, kes on praegu 53 aastane ja presidendist üle 30 aasta noorem. Teise maailmasõja ajal oli ta Tito armuke ning temast sai hiljem diktaatori abikaasa. Asjaomastest ringkondadest mainitakse,

et Jovanka Tito on mõjutanud kõrgemate sõjaväelaste ametisse nimetamisi,

kindlustades ilmselt oma seljatagust kui 54-aastane Tito peaks surema.

Uued julgeolekuvahendid lennuväljadel

Lääne-Saksamaa asub võitlusesse terroristide vastu

BONN — Lääne-Saksamaa president Walter Scheel, kes kõneles terroristide poolt mõrvatud töösturi Hanns-Martin Schleyeri matustel, pöördus kogu maailma poole terroristide vastu võitlemiseks. President kinnitas, et võitlus terrorismi vastu tähendab tegelikult tsivilisatsiooni võitlust barbarismi vastu.

Scheel kõneles matusetalituse ajal Stuttgarti St. Eberhardi rooma-katoliku kirikus, mida piirasid 750 politseinikku, kuna ametivõimud kartsid, et terroristid kasutavad matusetseremoonia ära uuteks terroristlikeks aktsioonideks.

Frankfurti lähedal algas 40-aastase Baader-Meinhofi gängi liikme Dirk Hoffi protsess, kes tunnistas üles, et ta on terroristidele pomme valmistanud. Tema valmistatud pommide plahvatuste tulemusena on saanud üle 30 inimese vigastada.

Lääne-Saksamaa piirivalve on rakendanud niiüd erakordsed julgestusvahendid Lääne-Saksamaa lennukitel reisivate isikute julgeoleku kindlustamiseks. Uute eeskirjade kohaselt peavad kõik saksa lennufirmade reisijad tulema lennujaama 45 minutit enne lennuki väljumist.

Nad peavad esitama kogu oma bagaazhi ning reisijad võivad lennukisse endaga kaasa võtta ainult ühe käsipaki või kohvri. Lennuväljadel seisvate lennukite juurde paigutatakse valve ning lennuväljadel hakkavad tegutsema relvastatud julgeolekupolitseinikud. Need ettevaatusabinõud rakendatakse kõigil Lääne-Saksamaa lennuväljadel ja Lääne-Saksamaa lennukite juures võõrastel lennuväljadel.

Stuttgartis on rahva hulgas tekkinud suur pahameeletorm kui linnapea Manfred Rommel, kes on Teise maailmasõja sangari kindral Rommeli poeg, lubas enesetapmistega oma elu lõpetanud terroriste Andreas Baader'it, Gudrun Ensslin ja Jan Carl Raspet matta kohalikule surnuaiale. Arvatakse, et nende hauad kujunevad terroristide kaaslastele ja kommunistidele palveränna kohaks.

Rootsi lehes „Ica Kuriren" ilmus pikem illustreeritud artikkel konnakarbi kasvatajatest Rootsi läänerannas. Seal loodud kasvatusala juhatajaks on eestlane Joel Haamer, kunstnik E. Haameri poeg. Ta alustas selle kasvatusala uurimist Chalmersi tehnikaülikoolis koos kahe rootslasega ja nüüd kasvatavad nad J. Haameri juhtimisel neid karpe Tjärno merebiloogilises katsejaamas.

PARIIS — Prantsuse kommunistide juht Georges Marchais käib praegu kohut mehega, kes süüdistab teda, et ta on olnud okupatsiooni ajal koostöös sakslastega. Kommunistide juhi oma seletuse järgi on sakslased ta vägisi Saksamaale tööle vedanud. Vastane väidab, et Marchais on läinud Saksamaale enne, kui sakslased hakkasid vedama prantslasi sunniviisil tööle.

T. Eesti Majas 28., 29. ja 30. okt. 1977 a.

JOANN SAARNIIDU
KUNSTINÄITUS

SUMERI KILDE-ÕLIMAALE

Avatud igal päeval kl. 10—10 õ.
Tasuta sissepääs

Eesti Liit Kanadas, Toronto Eesti Seltsi ja „Eesti Maja" korraldusel loeng

„EESTLASE KODU OMAPÄRA JA VAIMNE PALE"

LEKTOR VELLO HUBEL

UUS AEG: neljap., 3. nov. kell 8 õ.
Eesti Majas

ISESEISEV KONTSERT

ÕNNE LAIKVE; sopran
STUART HAMILTON; piano

pühapäeval, 20. novembril 1977, kell 2.30 p.l.
Congregation Hall, 175 St. Clair Ave. W., Toronto
Pääsmed: $5.00; õpilased $3.50
saadaval: E. Abistamiskomitees ja kohapeal.

KAI KÄÄRID'I 7. ISESEISEV
KUNSTINÄITUS

Toronto Eesti Maja väikeses saalis laupäeval, 5. novembril ja pühapäeval, 6. novembril.
Avatud kella 10-st hommikul kella 9-ni õhtul.

VÄBADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St, Torontos.
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $30.—, poolaastas $16.— ja veerandaastas $9.—, kiripostiga aastas $48.—, poolaastas $25.50 ja veerandaastas $13.50.

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $32.—, poolaastas $17.— ja veerandaastas $9.50. Kiripostiga USA-s: aastas $53.—, poolaastas $27.50 ja veerandaastas $15.—

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $62.—, poolaastas $31.50 ja veerandaastas $16.50

Aadressi muudatus 30 c. — Üksiknumbri hind 35 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher, Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto 3, Ont. M6J 2H2

Oktoobrirevolutsioon

Käesoleva aasta oktoobris möödub 60 aastat pinevatest päevadest Petrogradis, kus väike grupp agressiivseid kommuniste võttis Venemaal üle võimu ja kehtestas n. n. proletariaadi diktatuuri, mis tegelikult on väikese kommunistliku partei kliki diktatuur suurte rahvamasside üle. Kommunistiikule diktatuurile ennustati peatset kadu, kuid ometi on see rezhiim suutnud püsitääkidele ja terrorile toetudes püsida ning Teine maailmasõda ning läänerriikide järelandlikkus ja etenägematus võimaldas N. Liidul isegi tunduvalt oma võimupiire laiendada ja uusi riike oma koloniaalimpeeriumi alla painutada.

Oktoobrirevolutsiooni juubelipäeval ülistab kommunistlik ajakirjandus kommunistliku rezhiimi saavutusi kuuekümne aasta kestel ja katsub kogu maailmale selgeks teha, et kommunistlik süsteem on laialdastele rahvamassidele olnud suureks õnnistuseks. Propagandaartiklites ja televisioonisaadetes tõstetakse esile vene masside suuri edusamme majanduslikul ja kutluurilisel alal ning väidetakse, et selliste tulemusteni poleks Venemaal ühegi teise rezhiimi rakendamisel jõutud.

Tegelikult on need propagandaartiklid ja saated väga petlikud ja üles ehitatud tegeliku olukorra varjamisele ja andmete võltsimisele. Kahtlemata elavad vene talupojad ja töölised praegu mõningal määral paremini kui tsaari ajal, kuid kuuskümmend aastat on pikk aeg ning selle aja jooksul on kapitalistik-demokraatlikkude riikide töölised ja teenistujad oma heaolu kindlustamisel ja elustandardi tõstmisel palju kaugemale jõudnud kui vene ja allaheidetud riikide töölised. Samal ajal ei saa mööda minna faktist, et suur osa vene töölise elustandardi paranemisest tuleb panna N. Liidu moodsa koloniaalimpeeriumi arvele, kus vallutatud riigid ja satelliitriigid peavad andma suure osa oma tööpanusest Venemaale. Vaatamata suurtele kiidusõnadele ja miljonitele sunnitöölaagrites surnud ohvritele ei ole vene riiklik kollektiivne põllumajandussüsteem suutnud läbi lüüa ning rahvale küllaldasi toidunorme kindlustada.

Möödunud kuuskümmend aastat pole Venemaalt täielikult välja lülitanud kapitalistliku süsteemi jäänuseid ning veel praegugi aitavad N. Liidus põllumajandussaaduste puudujääke leevendada kolhoosnikele kasutada antud väikesed aiamaalapid ning samuti on tööstustes rakendatud kapitalistliku süsteemi eeskujul igasuguseid ergutusvahendeid ja preemiaid. N. Liidus on 20 protsenti rohkem elanikke kui Ühendriikides, kuid hoolimata sellest moodustab N. Liidu üldproduktsioon ainult veidi üle poole ameeriklaste produktsioonist.

Millised on oktoobri juubelipäevadel N. Liidu väljavaated tulevikuks? Paljud läänemaailma eksperdid arvavad, et N. Liit on võimeline oma eksistentsi praegusel kujul aastakümnete kestel jatkama kuna vene rahvas, kes ajaloo kestel kunagi pole õiget vabadust nautinud, on rahul kommunistliku ja praeguse koloniaalimpeeriumi süsteemiga, mis võimaldab venelastel teiste rahvaste kulul elada ja teiste töövilja nautida. Arvatakse, et Venemaal eksisteerivad üksikud dissidendid ei suuda muuta praegust olukorda ja mõjutada N. Liidu kommunistlikku parteid ja juhtkonda inimõiguste respekteerimisele ja järelandmistele. Palju ohtlikumaks peetakse aga rahvuslikke dententse allaheidetud piiririikides ning need probleemid võivad drastiliselt esile kerkida juba järgmise generatsiooni kestel.

Olukord on Kremli võimumeestele seda murettekitavam, et venelased moodustavad N. Liidus praegu ainult napi enamuse ning nende iive on palju väiksem kui piiririikides. Varsti tekib olukord, kus muulased on N. Liidus ülekaalus ning sellel peaks olema ka teatud mõju võimustruktuurile. Venelaste vähemusesse jäämise võimalused tulevikus on Kremlis suureks probleemiks ja sellest on tingitud ka vene keele ja vene kultuuri intensiivne pealesurumine Eestis ja teistes allaheidetud riikides.

Oktoobrirevolutsioon ja inimloomusega vastuolus oleva kommunistliku rezhiimi kehtestamine Venemaal ja allaheidetud riikides on toonud miljonitele inimestele tohutuid kannatusi ja nõudnud lugematuid ohvreid. See revolutsioon on toonud võimule ühe väikese grupi fanaatikuid suurte masside üle ja tekitanud uue klassidega ühiskonna, kus kõigiti soodustatud kommunistliku partei liikmeskond elab töötavate masside arvel luksuslikku elu. Eesti rahvale on oktoobrirevolutsioon eriti suure sümboolse tähendusega, kuna see on laotanud üle meie maa musta liniku ning toonud meie rahvale ainult hävingut, kannatusi ja kadu.

K. K.

Rootsi Eestlaste Esindus korraldab Ülemaailmse Rahvuskongressi

USA Eesti Rahvusorganisatsioonide Kongress, 30. septembrist kuni 2. oktoobrini, 1977, Lakewoodis, New Jerseys, võttis ühel häälel vastu järgmise resolutsiooni:

I. Kongress leiab vajalikuks, et korraldatakse III Ülemaailmne Eesti Rahvuskongress III Ülemaailmsete Eesti Päevade ajal Stokholmis, Rootsis 1980. aastal samadel alustel, nagu toimus I Ülemaailmne Eesti Rahvuskongress Torontos, Kanadas, 1972. a., ja II Ülemaailmne Eesti Rahvuskongress Baltimores, USA-s, 1976. a.

II. Teha Rootsi Eestlaste Esindusele ettepanek võtta III Ülemaailmse Eesti Rahvuskongressi korraldamine enda ülesandeks, mis on ka Ülemaailmse Eesti Kesknõukogu seisukoht.

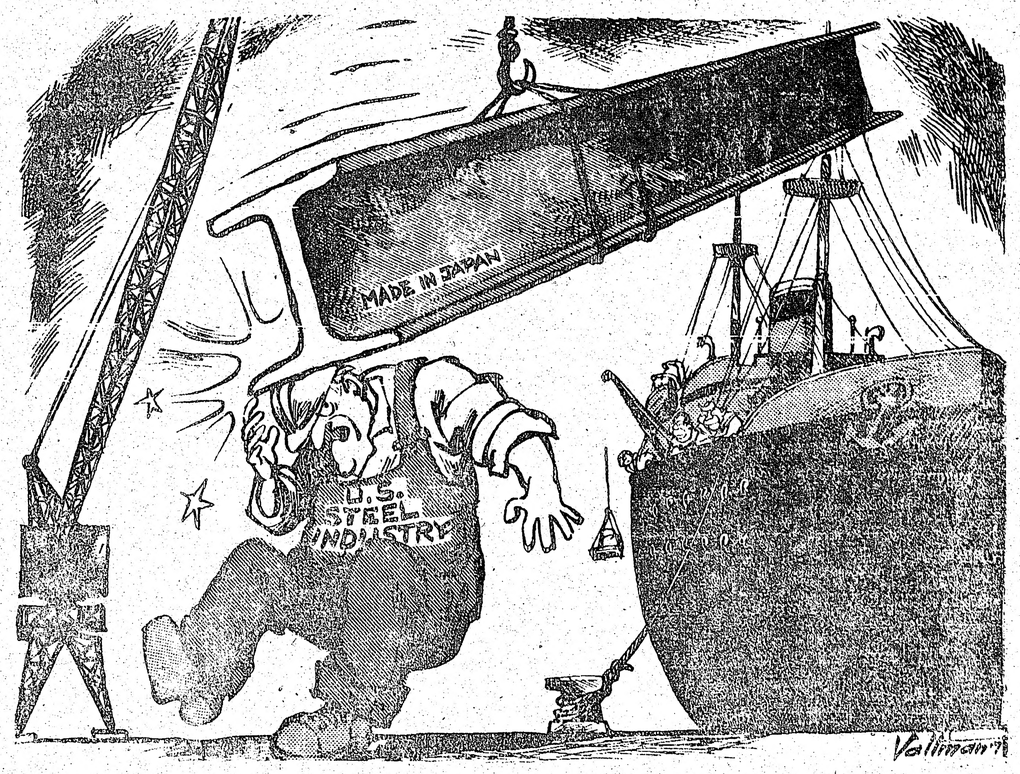

„Eestlased on uhked oma minevikule..."

USA ajalehed kirjeldavad elu okupeeritud Eestis

Ühendriikide ajalehed idakaldalt läänekaldani avaldasid pika kirjutise oludest Eestis, mille autoriks oli Douglas Stanlin. Ameerika lehtede toimetajad on iseloomustanud olusid Eestis tabavalt juba pealkirjades. Näiteks märgitakse: „Eestis säilib vabaduse vaim" (Los Angelese Times), „Tänapäeva Eesti. Seal, kus Lenin kohtab Archie Bunkerit" (Bridgeton Ev. News). „Eestlased on rahutud võõra võimu all" jne. Tallinnat külastanud ameerika ajakirjanik jutustab:

Tallinn, Eesti (UPI) — 25 rubla ($35.50) eest võivad eestlased osta lisaseadeldise oma antenni jaoks, millega nad saavad vaadata läänemaailma saateid Soomest.

Sellel Nõukogude eelpostil Baltimere ääres eestlased vaatavad korrapäraselt filme „All in the family" ja „Kojak". Nad taluvad kangekäelist „Barettat" ja süvenevad „Peyton Place'i". Pole siis midagi imestada, et iga linn, kus on kohandatud üksteisele Lenin ja Archie Bunker, ajab oma asju eba-nõukogudelikult.

Tallinna naised, kes silma torkavad oma Skandinaavia välimuse ja läneliku soenguga, kaunistavad kitsaid munakivisillutisega tänavaid moodsate kleitide ja kingadega.

Mehed, kes ülevat alla vaatavad kottpükstele ja nööbitud kraedega alussärgitaolistele särkidele (T-shirts), millised on tavalised Ida-Euroopas, kannavad elegantseid ülikondi ja dzhiinisid. käsitsi tehtud või kootod eesti kampsuneid ja kaelakeesid.

— Venelastel ja ameeriklastel on palju sarnasust, ütles üks eestlane. Nad kannavad kortsunud särke ja pükse ega mõtle midagi selle juures. Selles pole midagi katki, kuid mina lihtsalt ei saa seda teha. Meie, eestlased, oleme uhke rahvas.

Vaatamata 35-aastasele Nõukogude võimutsemisele on eestlased säilitanud oma vaba vaimu ja seda kadestab Nõukogude Liit.

Vene turistid, kes nädalaks tulevad Tallinna, ütlevad oma sõpradele, et nad lähevad välismaale.

Ainult 60 miili üle Balti mere on Tallinn soomlastele eelistatud kohaks, kust saab odavat Nõukogude Liidu viina. Nad toovad kaasa mustaturu jaoks riideid ja lugemismaterjali. Lisaks sellele on enamusel eestlastest sugulased välismaal — peamine allikas dziinidele, kingadele ja kleitidele kas Rootsist, Kanadast või Ameerikast. Umbes 20% eestlastest on omad autod ja see protsent on palju kõrgem muust Nõukogude Liidust. Eestlased välismaal ostavad oma sugulastele Venemaal tehtud autod oma maa raha eest, mis on soovitud valuuta. Ja eestlased saavad oma auto kätte ilma pikema ootamiseta vastupidiselt venelastele, kes oma rublade eest ostetud autosid peavad ootama mitmed kuud.

Võõraste võimude valitsemine pole midagi uut eestlastele, kes on õppinud ellujäämise oskust üle 800 aasta sakslaste, rootslaste ja venelaste all. Nad lähevad ja teevad kaasa,

kuid nad ei ohverda oma iseseisvust ja ei muuda oma lugupidamatust maksva korra suhtes.

Meie kuulame „Voice of America't", Soome raadiot ja Moskvat, ütles üks eestlane. Võtame selle kõik kokku ja leiame selle õige tõe. Ta ütles, et valitsus talub eestlaste eluviise ja ei loe seda ähvardavaks või ohtlikuks. Nad ei karda läänemaailma ideid või riideid, sest saame seda ju nagunii raadio kaudu. Isegi kohalik ringhääling, mis on kaotanud kuulajaid, on oma kava moderniseerinud ja pikkade ja igavate poliitiliste ettekannete asemel on võtnud kavva rohkem meelelahutust ja välismaa uudiseid.

Aga eestlased, kes on uhked oma minevikule, on ikkagi närvilised ja rahutud Nõukogude võimu all.

Eesti keel, mis on väga sarnane soome keelega, on kohalik keel ja vene keelt kõnelejad turistid on sageli külma kohtlemise osalised kauplustes ja restoranides.

Üks ameerika turist ütles, et ta kuulis pealt kui kaks venelast pahandasid bussijuhiga, et see sõitnud nende peatusest mööda, kus juures bussijuht teeskles keeleoskamatust.

Mõni peatus hiljem kõneles ta aga sulavalt vene keelt bussist väljaastuva ameeriklasega.

Üks teine ameeriklane küsis bussipeatuskohal paarilt kolmelt eestlaselt teejuhiseid vene keeles, mida ta hästi oskas. Keegi ei vastanud. Kui ta hakkas aga kõnelema saksa keelt ja muutis oma vene keele oskuse konarlisemaks, andis üks teine grupp eestlasi talle kohe soovitud juhised.

Nagu kõik muu, siis põhjuseks on täiesti erinevad arusaamad. Tublid ja töökad eestlased, kes tuginevad saksa kultuurile, leiavad vene oma olevat võõra ja ja vastumeelse.

Rootsi eesti organisatsioonid vajavad uusi tööjõude

STOKHOLM (T) — Eesti kesksete ja erialaste organisatsioonide juures on praegu aktuaalseks probleemiks, kust leida uusi tööjõude, kes asendaks neid, kes on läinud ja lähevad pensionile. Selliste tööjõudude arv on üksnes Eesti Komitee sektoris vähenenud seniselt 30-nelt 20-nele.

Eesti organisatsioonid on Rootsi vähemusrahvuste hulgas kõige vanemad, töötades pikki aastakümneid varem kui Sisseränduamet ellu kutsuti. Peamiseks riiklikuks toetuseks oli neile tööjõudude andmine tööturuministeeriumi kaudu sellest liigist, mida tavaliselt nimetatakse arhiivitöölisteks. Pagulusperioodi alguses kandis see grupp nimetust stipendiaadid.

Rootsi võimud ja valitsus on ka hiljem asunud seisukohale, et balti ja teiste vähemusrahvuste organisatsioonide tööjõudude küsimused on kõige lihtsam ja otstarbekam lahendada selle erilise tööjõududereservi kaudu.

Arhiivitööliste tasud olid varematel aegadel madalad. Siin on nüüd toimunud väga suur muudatus. Riigiteenistujate Liidu (Statstjänstemannaförbundet) juurde tekkis eriline osakond, kes asus grupi palgatigimusi ja tööolusid korraldama. Praegu vastavad need igal alal riigiteenijatega. See kehtib ka kõigi muude soodustuste ja sotsiaalsete eeliste kohta: pensionid, ATP soodustused, haiguskindlustus, puhkused jne. Eesti asutuste juures töötavaile tööjõududele tasutakse riigiteenistuse tasunormide alusel, mis on enamikus liikide 109 ja 113 vahel, see on 4000—5000 kr. vahel.

Samal ajal on tegemist huvitavate ja vahelusrikaste tööülesannetega.

Järgmisel aastal läheb keskorganisatsioonide juurest jällegi terve rida tööjõude pensionile. Nende töökohtade uute tööjõududega täitmise protseduur võtab pikki kuid; eriti arvestades rasket olukorda praegu tööturul. Seepärast püütakse leida soovijaid ja kandidaate nende kohtade täitmiseks juba selle aasta sügisel.

Organisatsioonide juures töötavate isikute töökohad asuvad peamiselt kahes keskuses: Eesti Majas ja Arsenalsgatanil 1, kus asub terve rida eesti ja balti organisatsioone. Kõik isikud, kes on huvitatud neist töökohtadest, peaksid kontakti võtma nende, kahe keskuse oranisatsioonidega.

Kergem on töökohti saada isikutel, kelle vanusepiirid on 45—60 vahel, kes on praegu töötud ja kes ei oma juba korralikke pensione.

Kommentaarid

Meie loeme nüüd põnevaid lugusid Itaaliast. Prantsusmaalt, Kreekast ja mujalt, kuidas „anarhistid" on purustanud Lääne-Saksamaa rumbriplaadiga autosid, kuidas „radikaalid" on rünnanud Saksamaa konsulaaresindusi, kuidas „pahempoolsed" on atakeerinud saksa autoesindusi ning kuidas „antifashistid" on lõhkunud saksa kultuuriasutuste aknaid ning tülitanud saksa turiste. Ning meie loeme ka sellest kuidas kogu maailma terroristid on koondanud oma jõud ühe mütsi alla, et organiseerida ühiselt maailmarevolutsiooni läbiviimist.

Kõik need jutud ja teod on läänemaailma ajakirjanduse veergudele tekkinud seoses Lääne-Saksamaa töösturi Hanns-Martin Schleyeri küüditamise ja mõrvamisega, Lääne-Saksamaa Lufthansa lennuki hõivamisega ja lennuki ülevõtnud terroristide hävitamisega ning kolme Baader-Meinhofi gängi juhi ensetapmisega Stuttgarti vanglas pärast lennuki ülevõtmise operatsiooni ebaõnnestumist.

Huvitav. Ükski ajaleht ei räägi sellest, et kogu selle terrorismi ja mõrvalainete kampaania taga on kõigi tundemärkide kohaselt kommunistid, kelle nime läänerriikide ajalehed ei julge suhu võtta ja Lääne-Saksamaa poliitilised gängsterid ja demokraatliku rezhiimi vastu võitlejad ning nende välismaised toetajad peidetakse „radikaalide". „anarhistide" ja teiste sellelaadiliste varjavate nimetuste taha. Ainult Lääne-Saksamaal suvatsetakse siin ja seal tagasihoidlikult häält tõsta ja küsida, kas selliste terroristlike elementide taga ei peitu mitte marksistlike ideede levitajad?

Kui Baader-Meinhofi gängi käsutuses on küllaldaselt raha, moodsaid relvi ja toetajaid, siis leidub Lääne-Saksamaa politseivõimudel kahtlemata võimalusi jälile jõuda, kust need relvad ja rahad tulevad. Meil on aga põhjust esile tuua möningaid tähelepanekuid, mis vihjavad kurja juurele. Nii taotlevad Baader-Meinhofi gängi liikmed maailmarevolutsiooni — seda taotleb ka rahvusvaheline kommunism; Itaalia saksavastased kommunistlikud demonstrandid ei ole Baader-Meinhofi gängi liikmed — nad nimetavad saksa terroriste aga oma „seltsimeesteks"; kogu maailma terroristidel ei ole sellist organisatsiooni, et nad suudaksid mitmel maal korraldada ühel ja samal ajal suuri tänavarahutusi ja demonstratsioone — nende korraldajaks peab olema mõni tugev ja võimas organisatsioon, kõigi tunnusmärkide järele otsustades kommunistlik partei. Ja lõpuks teame, et Lufthansa lennuki hõivajad riietusid kohe pärast lennuki ülevõtmist ümber ja tõmbasid endile selga punased Che Guewara pildiga varustatud särgid. Igaüks teab,

(Järg. lk. 3)

VALVEARST NÄDALALÕPUL

29. ja 30. okt. on valvearstiks dr. V. Kasari, tel. 532-9863.

HOGAN
PONTIAC BUICK Co. Ltd.
348 Danforth Ave., Toronto
PONTIAC FIREBIRD
LE MANS ASTRE
BUICK VENTURA II
G.M.C. veoautod
Pruugitud autod
Esindaja:
Paul Juttus
Telefon: äris 461-3561
kodus 423-5716

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 209
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Pr. Saarkoppel seletab oma erisugust vaipade valmistamise tehnikat, mis on väga dekoratiivsed, kuid mille tegemine võtvat palju aega. Pildil vasakult pr. Pless, pr. Musta, pr, Lõbu ja pr. Saarkoppel.
Foto: „Vaba Eestlane"

Elu „Eesti Kodus" hakkab ilmet võtma

Külaskäik eestlaste keskusesse näitab ideerikkust mitmesugusteks võimalusteks

Huvi „Eesti Kodu" vastu on olnud juba kevadest saadik elav kui esimesed eestlased oma uutesse kodudesse asusid. Nüüd on ainult üksikud korterid veel saadaval ja elanikkond kindla ilme omanud, kes peale oma kodu sisustamist on hakanud sisustama ja kujundama ka seda osa ehituste grupist, mis üldiseks tarvitamiseks on ettenähtud. „Eesti Kodu" elanikkond võimaldas „Vaba Eestlase" toimetajal külastada suurt kõrget korterimaja ja tutvuda mõnel määral ka sisustatud kodudega. Peamiselt aga kõrvalruumides juba käimasoleva või kavandamisel oleva tegevusega. Need ruumid asuvad kõrgema korterimaja allkorrusel.

Sügisesed puud ümbritsevad ehituste gruppi ja jätavad mulje, et see nagu ei asukski üle paarimiljonilises suurlinnas. Põhjapoolses küljes on tihe mets, mille taga asub sügav jõeorg, kus ainsaiks naabreiks on uudishimulikud oravad, kes tulevad majaustele tutvust tegema. Teisel küljel on tänav, ooteolukorras maaala vanadekodule ja mõned väiksed majad umbtänava lõpul.

Sügisel on puud eriti kirevad ja annavad kuidagi kuldse helgi ehituste hallidele betoonvärvilistele seintele.

Kui kevadine majade ümbrus oli mudane ja ehitustöö jälgi täis, siis nüüd on aiandusarhitekt A. Kalm selle maitsekalt kauniks kujundanud, kus ta ilutsevas aiakunstis on mõndagi orginaalset ja huvitavat.

Sisenedes kohtub juba koridoris elanikke. Seltskondliku ruumi lakeeritud parkettpõrandal oli märgata eelmisel õhtul toimunud sünnipäevapeo järeldusena krii-mustusi. See on aga suur ja ilus ruum. Ruumi kõrval on köök, kus toimub toidu valmistamine. Lisaks elanike poolt ostetud kohvikeetjale on nüüd muretsetud ka toidunõud 120 inimesele. Niipaljudele olevat uues saalis ruumi.

Saali läheduses on kaks avarat sauna, üks meestele teine naistele. Need on avarad koos kõrvalruumidega ja otse läheduses on ujumisbassein, kus veel pole vett.

Praegu jätab ujula ruum veidi troopikalise mulje kuna seal on rohkesti taimi.

Tervishoiuga on seotud otse üle koridori olev ruum, mis on ettenähtud kehalisteks harjutusteks. Praegu on seal ainsaks esemeks kaal, kuna muud vahendid on veel saabumata.

Meestele on paar ruumi käsitööde valmistamiseks. Seal on juba mitmeid puutööriistu ja J. Naar on kaasa toonud oma eestipärase puutööpingi ehk treipingi, nagu seda vanasti nimetati. See on nüüd kõigile kasutamiseks.

Kuid seal leidub ka moodasid masinaid, mis uue maja omanikud on kogu elanikkonna käsutusse andnud.

Ruumis on Jakob Soogil oma töökapp. Tema peab kunagise õnnetuse tõttu ratastoolis istuma, kuid ta osavate sõrmede all valmivad kaunid õllekannud ja vineerile põletistehnikaga tehtud kunstitööd. Küsides, kas ta neid on ka müünud, ta vastab, et seni pole müügini jõudnud, kuna tellimisi on olnud väga palju ehkki ta neid juba kümme aastat on täitnud. Ka naiskäsitööde tegemiseks on oma ruum, kus sisustamine alles käimas. Naispere on kasutanud seltskondlikus saalis olevat lauda oma esemete ja oskuste teistele tutvustamiseks. Kuid just selles osas on kavasid kursuste korraldamiseks, et „Eesti Kodu" naispere saaks täiendada oma oskusi käsitööde alal.

Pühapäeva tõttu on siin mitmeid külalisi, kes tutvuvad majaga, mitmel enesel kavas mõte siia elanikus tulla. Eestlaste oma perel on ikkagi külgetõmbavat mõju ja selle näiteks on pr. Saarkoppel, kes abivalmis aitab J. Soogi sel ajal kui selle abikaasa viibib haiglas. „Me hoiame siin majas kokku ja aitame üksteist," ütleb ta ja jääbki loota, et see väljendus „Eesti Kodu" elanikkonnale mottoks jääks.

Meelelahutuslikku tegevust harrastatakse lugemistoas, kus bridzhimäng on just käimas.

Selle kõrvale on ettenähtud raamatukogu, mille ehitamisel olevaile riiuleile otsitakse praegu aktsiooni korras raamatuid, seni on umbes 2000 juba lubatud.

Üle koridori on biljardiruum, kus toimub parajasti mäng väikse vaatajaskonna juuresolekul. V. Voika on annetanud toreda biljardilaua ja mitu meest võistlevad sellel oma oskusi näidates, kuna tore ja humoorikas eestikeelne jutt samal ajal ruumi täidab.

Käies ehituses ringi imetleme toredaid lilli, mis koridoreisse talvevarju pandud ja külastame paari-kolme korterit, kus oskusega on uus ruum sisustatud ja mitmed on teinud väikseid ümberehitusi oma soovidele vastavalt. Kõik tunnevad, et see elukoha lahendus on nad rõõmsaks teinud ja neile maailmas eesti ühiskonna taganud, mille kujundamisele ja sisustamisele minnakse vastu ootuselevusega ja aktiivse kaasaaitamise soovidega.

„Eesti Kodu" on Eesti Abistamiskomitee Kanadas tegevuse kõrvalprodukt, mis rahvuslikule idealismile ehitatud.

Kui EAK oleks kunagi poole olemasolevast krundist müünud, siis oleks võinud saadud rahaga ammugi vanadekodu ehitada.

EAK juhatus aga oli kaugelenägelikum ja ka julgem ning organiseeris kõigepealt eesti ühiskonna ning nüüd, kui see maja on elanikele üle antud, võib järjekordse projekti juurde minna.

Külaskäik „Eesti Kodusse" jätab meelde uue ehituse värskuse, aga palju rõõmsaid ja enesega rahul olevaid inimesi, kes sinna elama asudes oma valiku teinud.

„Eesti Kodu" lugemislauas on bridzhimänguga meelt lahutamas (vasakult) A. Pallop, E. Reintee, H. Rist ja V. Leesment.
Foto: „Vaba Eestlane"

Jakob Soog valmistab puust õllekappe ja vineerile põletistehnilisi kunstitöid. Pildil on ta oma töölaua juures uuele kapale kõrva külge sobitamas.
Foto: „Vaba Eestlane"

Esto vajab toetust

STOKHOLM (EPL) — Esto-80 Peakomitee C-sektsiooni koosolekul 5. oktoobril oli peapunktiks majanduslike küsimuste arutelu. Laekur Herbert Iire kalkulatsioonide järele vajab Peakomitee ESTO efektiivseks stardiks lähemal sügis- ja talveperioodil vähemalt 70.000 krooni (ca $17.000.—).

Senini on Peakomiteed toetanud: Eesti Komitee 10.000:—, Rootsi Eestlaste Esindus 5000:-, Eskilstuna Kogudus 1000:- ja teised 1250:-. Eesti Laenu-Hoiu Ühisus määras kevadel toetuseks ca 4000:- —

seega puudub veel 50.000 krooni mis tuleks eestlaskonnal Rootsis kokku panna.

Koosolek otsustas pöörduda eestlaskonna poole Rootsis üleskutsega ja teha Esto juhatusele ettepanek saata välja kõikidele eesti organisatsioonidele Rootsis palve majanduslikuks toetuseks.

Koosolek tegi otsuse, et kõikide annetajate nimed tulevad edaspidi avaldamisele.

FINN TASTE BAKERY
7 Grantbrook Ave. (Finch Plaza)
(Finchi nurgal, Bathursti ja Yonge vahel)
TELEFON 225-0824
Meilt saate maitsvaid saiu ja küpsiseid pidudeks ja igapäevaseks.
Ärl avatud: teisip., kolmap., neljap. 9—6, reedel 9—8, laup. 9—4.
(Esmaspäeviti suletud)

Hea valik reisidest
LÕUNASSE
on veel saadaval —
Havaisse, Kariibi saartele, Floridasse ja mujale.
Helistage
AINO KAING
Telefon 757-5080

NÜÜD ON AEG MÕTELDA
KASUKALE
Valmistan uusi kasukaid tellimisel.
Ümbertegemine • Puhastamine • Parandamine
Soodsad hinnad • 25 A. KOGEMUSI
Köösner O. NIEMINEN, tel. 881-0189 õhtuti

H. KIVI
INCOME TAX & INVESTMENT CONSULTANT
TEL. 759-3588
50 MUNSON CR. SCARBORO, ONT.

FINN HOME BAKERY & DELICATESSEN

281 DANFORTH AVE. TEL. 463-3331
Soome pagarisaadused — kardemonisaiad, struudelid, soome tordid, küpsised. Lihapirukad.
Soome rukkileib
EUROOPAMAITSELISED JUUSTUD, KALAKONSERVID, DELIKATESSID
Suvised äri lahtioleku-ajad: teisip., kolmap., neljap. 9—6, reedel 9—7, laup. 8.30—2. Esmasp. suletud.

S & G TIRE SERVICE
459 Roncesvalles Ave. Tel. 534-6602, 534-9989
LUMEKUMMID
ESINDAME: Uniroyal, Vredestein, Michelin, Goodrich'i „radial-ply" autokumme. Kõik suurused. Tarvitatud autokummid.
Autokummide parandamine.
Elektrooniline rataste balansseerimine. Kõigilt uutelt kummidelt hinnaalandus.
Müüme kõiki uusi ja pruugitud rattaid.
HINNAD ÄRITI ODAVAD JA TÖÖ EEST VASTUTUS
Töötame esmaspäevast reedeni kella 8.30—6.30 ja laupäeviti kella 8.30—1.00.
S. MALMSTRÖM & SON

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

et Che Guewara oli suur rahvusvaheline kommunist ja agitaator, kelle eesmärgiks oli maailmarevolutsiooni teostamine ja kommunismi levitamine üle kogu maailma.

Belgradis praegu toimuval Euroopa julgeolekukonverentsil räägitakse palju inimõigustest ja nende printsiipide rakendamisest, kuid riigimehed ja kõrged diplomaadid ei pilguta silmagi kui Belgradi tänavatel selliseid inimõigusi nagu reisimise ja mõtete väljendamise vabadusi avalikult vägistatakse.

Nii mainitakse vabade lätlaste bülletäänis „World Federation of Free Latvians", et Jugoslaavia ametivõimud saatsid ilma ametlikke süüdistusi esitamata 5. oktoobril maalt välja kaks lätlast, kes olid saabunud Belgradi turisti viisadega ning taotlesid julgeolekukonverentsi mitme maa delegatsioonidega kohtumist. Ühendriikides elavale dr. Olgerts Pavlovskis'ele ja Rootsis elavale Mudite Krasts'ile, kes esindasid Vabade Lätlaste Maailma Föderatsiooni, kinnitati Jugoslaavia julgeolekupolitsei poolt, et nad ei ole rikkunud seadusi, kuid nad peavad maalt lahkuma, kuna julgeolekukonverentsist osavõtvate maade delegatsioonid ei taha, et neid „tülitatakse".

Jugoslaavia politseivõimude seisukoht on täielikult vastuolus Belgradis viibiva Ühendriikide peadelegaadi Arthur Goldbergi Ühendriikides väljendatud seisukohtadega, milledes tervitati turistidena Jugoslaavias viibivate Ameerika kodanike ja USA delegatsiooni liikmete vahelisi diskussioone konverentsi probleemide käsitamiseks. Goldberg mainis, et Ameerika turistid peavad hoiduma pressikonverentside andmisest ja kirjalike materjalide levitamisest.

Pavlovskis ja Krasts olid väga hästi teadlikud nendest kitsendustest ja käitusid ka vastavalt. Neil oli ainult informaalseid kõnelusi mõningate ajakirjanikkudega ning neil oli saavutatud kokkulepe kohtumiseks Ühendriikide delegatsiooni liikmetega. Enne kui nad jõudsid aga sellele kohtumisele, viidi nad Jugoslaavia salapolitsei poolt lennujaama ja saadeti maalt välja.

Nüüd tekib küsimus — kus on siis vabadus ja inimõigused kui Ameerika kodanikul ei lubata rääkida oma riigi delegatsiooni liikmega? Muud süüd maalt välja saadetud lätlastel ei olnud ja isegi Jugoslaavia politseivõimud kinnitasid, et nad pole seaduste vastu eksinud. Kui sellised vahejuhtumid esinevad, siis jääb küll mulje, et kõik jutud inimõiguste rakendamisest on tühja tuule tallamine.

AMI

VARALAHKUNUD

MILVI KAJASTE'i

leinavad perekonnad

P. KRIISA
M. VABASALU
A. HÄRM
B. HÄRM
I. PIRSO
A. KUNGLA

ARMAST

SONJA HINT'i

mälestavad kurbuses

INGERTA ja PAUL KURRE

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud

MATUSEMAJA

Matusemaja on üle 106 aasta teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja küllaldaselt parkimiseruumi.

Väärikas teenimine

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOMES LTD.

467 Sherbourne St, Toronto 5, Ont.
Telefon 924-1408

GARDENIA
FLOWERS & GIFTS

362 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8

Tel. 466-1951 või 466-1502

Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks.
Kunstkäsitöid kinkideks: ehted, merevaik, nahktööd, puunikerdused, keraamika.
Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.

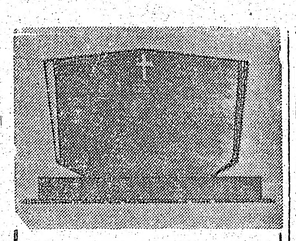

HAUAKIVID
Eesti ettevõte
YONGE MEMORIALS LTD.
2019 Yonge St., Toronto 7
(Davisville & Eglintoni vahel)
487-2147, õhtuti 447-1206
Nigul Virro

EESTI SIHTKAPITAL KANADAS
meie ühiskonna teenistuses
Eesti Majas
958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6

Esindame Durham'i ja ümbruskonda
LINDEN REAL ESTATE LTD. Realtor
HEINO PÄRNSALU
Broker
Tel. 576-4511
1818 Dundas St. E. Whitby, Ont. L1N 2L4

Teisipäeval, 11. okt. maeti Metsakalmistule peapiiskop Alfred Tooming. Meie pildil preester Vello Salo lillekimpu asetamas. Temast paremal (tagapool) aseõpetaja Soom ja õp. Jaan Kiivit, praost Gustav Maarand, õp. Arvo Eljari, õp. Einar Laigna, praost R. Kannukene ja õp. Laine Cillenthal.

Peapiiskop Alfred Tooming surnud

Tallinnas suri 5. oktoobril peapiiskop Alfred Tooming, kes asus kodumaa kirikut juhtima pärast Jaan Kiivitit. Ta maeti 11. oktoobril Tallinna Metsakalmistule. Peapiiskopi kohuseid täidab praegu Eestis praost Edgar Hark.

A. Tooming oli sündinud 5. juulil 1907. a. Aastail 1919—1927 õppis keskkoolis kuni 1932. a. lõpetas Tartu ülikooli usuteaduskonna, mille järel siirdus vaimulikule tööle teenides pastorina Äksi ja Võnnu koguduses (1933—34), Harju-Jaani koguduses (1935—1941 ja 1945—1949). Aastail 1949—1967 oli ta EELK Viljandi Pauluse koguduse õpetajaks ning Viljandi praostkonna praostiks. 1967. aastal valiti ta peapiiskopiks.

A. Tooming oli üks neist eesti meestest, kes läks kaasa venelaste mobilisatsiooniga ja tegi läbi maailmasõja raskused selle pikal võitlusteekonnal. Nõukogude ühiskond on teda mitmete „ametikohtadega" sidunud oma rahukaitse propagandas. Teda tunti siiski kui väga head, delikaatset ja korrektset inimest, kellest lugu peeti. Tema juhtimisel on EELK osa võtnud Kirikute Maailmaliidu, Euroopa Kirikute Konverentsi, Kristliku Rahukonverentsi ja Luterliku Maailmaliidu tegevusest.

Tema matus kujunes sureks rahvakogumiseks kodumaal, kus Toomkirik oli inimestest tulvili ja suur saatjaskond järgnes talle bussidega Metsakalmistule.

FINN-AUTO
Teen kõiki mehaanilisi parandusi (mitte keretöid)
3323 Danforth Ave. Tel. 691-9553
RISTO SAARENVIRTA

AR AUTO SERVICE
Teen kõiki autoparandustöid kõikidele autodele soodsate hindadega.
5906 YONGE ST. (tagahoovis)
Telefon 222-4488
ANTERO RISSANEN

ESTO MUTUAL FUND, LTD.
Aktsia hind reedel, 21. okt. $5.28
Walwyn, Stodgell, Cochrane Murray Ltd
145 King St. W., Room 1900
Toronto, Ont. M5H 1J8.
Telefon päeval 364-1131
õhtul 925-6812

JAAN ALMER
KATUSETÖÖD
Tel. 699-5295
Teeme uusi ja parandame vana nii linnas kui ka suvilates

World famous Pianos
Hea klaver on eluaegne investeering!
Suur valik tanduva hinnaalandusega.
Ka rentimine.
Saadaval kõik muusika instrumendid.
Remeny
HOUSE OF MUSIC LTD.
553 Queen St. West
Toronto, tel. 363-1966

HILJA JUKKUM KOKA-RAAMAT

Vastused lugejate küsimustele

Möödunud suve kestel helistasid lugejad ja kuna osa esitatud küsimusi tundusid korduvatena siis avaldaksin siinkohal osale neist vastused.

KAERAHELBE KÜPSISED I

1 tass võid või rasvainet, 1 tass pruuni suhkrut, 2 tassi kaerahelbeid, 2 tassi jahu, ½ tl soola, 1 pakk vaniljesuhkrut või 1 tl vaniljet, 1 tl söögisoodat.

Rasvaine ja suhkru vahustame. Segame jahu sooda ja soolaga. Lisame kaerahelbed ja vanilje. Ühendame segud. Asetame hästi määritud plaadile teelusikaga väikesed kuhjakesed ja surume need hästi lamedaks kahvliga. Küpsetame 375 F juures 10—15 minutit.

KAERAHELBE KÜPSISED II

1 tass võid või rasvainet, 1 tass pruuni suhkrut, 1 tl soodat lahustatud väheses kuumas vees, 3 tassi kaerahelbeid, 1 tass jahu.

Rasvaine ja suhkru vahustame, lisame lahustatud sooda. Lisame kaerahelbed ja jahu. Asetame hästi määritud plaadile teelusikaga väikesed kuhjakesed ja surume need kahvliga lamedaks. Võime taignast veeretada rullid ja lasta need seista mõned tunnid jahedas. Lõikame siis õhukesed viilud ja küpsetame 350F juures helepruuniks.

KAERAHELBE KÜPSISED III

1 tass pruuni suhkrut, 2 tassi kaerahelbeid, 2 tassi jahu, ½ tassi võid, ½ tassi rasva (lard), 1 tl söögisoodat, ½ tassi hapupiima.

Segame suhkru, kaerahelbed ja jahu. Noaga lõikame segusse rasvained. Söögisooda lahustame hapupiimas ja lisame segule. Käega segame segu kuni saame ühtlaste taigna. Veeretame jämedama rulli ja laseme üle-öö seista külmutuskapis. Krõbedate küpsiste saamiseks lõikame taignast õige õhukesed viilud. Küpsetame helepruuniks 375 F juures.

KAERAHELBE KÜPSISED IV

2 tassi jahu, 1 tl söögisoodat, 1 tl soola, 2 tl kanceli, 1 tass rasvainet, ⅓ tassi mett või ¼ tassi siirupit, ½ tassi suhkrut, 2 muna, 2 spl piima või hapupiima, 4 tassi kaerahelbeid, 2 tassi rosinaid.

Rasvaine ja suhku vahustame, lisame munad ja teised ained (sooda lahustame piimas). Viimastena lisame segule kaerahelbed ja rosinad. Asetame teelusikaga plaadile väikesed kuhjakesel. Küpsetame umbes 12 minutit 350 F juures. Võime kasutada erinevaid maitseaineid. Rosinate asemel või koos rosinatega võime kasutada pähkleid, kuivatatud tükkideks lõigatud aprikoose ja datleid või viigimarju. Küpsised ei ole oma vähese suhkru sisaldavuse tõttu eriti magusad.

Kaerahelbed, mida küpsetamisel kasutame, on tavalised nn. „old fashioned" rolled oats, mitte eelkeedtud kiirelt valmivad. Küpsised maitsevad mõrudad kui liiga pruuniks küpsetame. Rasvainena võime kasutada ka rasva „shortening".

PORGANDI LEIB

2 tassi jahu, 2 tl söögisoodat, 2 tl kaneeli, ½ tl soola, 1½ tassi suhkrut, ½ tassi korinte (currants), ½ tassi kookuspähkli liistakuid, ½ tassi hakitud pähkleid, 1 tass söögiõli, 2 tl vaniljet, 2 tassi riivitud porgandeid, 3 vahustatud muna.

Segame kuivained, lisame korindid, kookuspähkli ja pähklid. Lisame segades kõik ülejäänud ained. Segame hästi. Pikerguse vormi määrime hästi rasvainega, riputame jahuga. Valame sisse taigna ja laseme toa temperatuuris 20 minutit seista. Küpsetame 350 F juures 1 tund. Laseme koogil jahtuda ja lööme leige koogi vormist. Täiesti jahtunud koogi pakime alumiinium paberisse või tsellofaani. Säilib külmutuskapis 2 nädalat värskena. Laseb end hästi külmutada.

Filatelistide kokkutulek

Filatelistide Seltsi järgmine kokkutulek toimub neljapäeval, 3. novembril Eesti Majas, klassiruumis nr. 10, algusega kell 7.30 õhtul. Kuna see on ette nähtud aasta peakoosolekuna, palub juhatus kõiki liikmeid osa võtta.

Karl Leichter 75-aastane

Karl Leichter on eesti silmapaistvamaid muusikateadlasi. Ta on lõpetanud nii Tartu Kõrgema muusikakooli teooria- ja kompositsiooniklassi kui Tartu ülikooli filosoofiateaduskonna filosoofia alal. Ta on teostanud uurimusi muusika alal ja vaadelnud eesti muusikaelu 20 aasta jooksul „Postimehes".

Properties For Sale

BIRCH BAY VILLAGE — Colman & Riddell Inc. Blaine, Wash. USA (35 miles from Vancouver BC)

Oceanfront, lake & view properties for vacation or retirement home. Underground utilities and sewer are in. Good fishing, boat marina, golfcourse, tennis-court and swimming pools. Full time guard service. Lots from $9,950 up — terms of corse.

For inf. please call or write to Estonian consultant Evald Leps, 113 Crestwood Dr. S.W. Tacoma, Wash. 98498. Phone (206) 584-5333

Dokumentmaterjale Eestist

Eesti Rahvusfond Rootsis on oma seerias „Probleeme Baltikumist" avaldanud neljanda väljaandena seoses käesoleva Belgradi konverentsiga, „Documents from Estonia on the Violation of Human Rights". Selles 72-leheküljelises broshüüris on avaldatud Eesti Demokraatide esindajate märgukiri USA kongressile 21. okt. 1976. Eesti ja Läti Demokraatide märgukiri Euroopa Julgeoleku konverentsist osavõtjaile 17. juunil 1975. Grupi Eesti Demokraatide märgukirja peaminister H. Wilsonile, Olof Palmele ja A. Jorgensenile. Kaks memorandumit Tallinnast Liitunud Rahvaste Organisatsioonile. Pöördumine K. Waldheimi, LRO peasekretäri poole. Kohtuprotokoll Eesti Demokraatliku Liikumise üle, kohtualuste fotod. Lisaks mitmeid huvitavaid dokumente orjalaagrist ja lõpuks president K. Pätsi kolm läkitust, mis kinnitatud Eesti peakonsul E. Jaaksoni poolt.

Selle koguga on ERF andnud väärtuslikku materjali praeguste kodumaa küsimuste rahvusvahelisele foorumile viimiseks. Kuid see on huvipakkuv igale eestlasele, eriti inglise keelega maades, kus meie probleemid ja välisvõitlus küllaldase põhjendatuse on saanud.

Noorte kontsert ja kontsertmatk

Noortekoor „Lootus'e" Lembit Avessoni juhatusel ja Vaimulik Orkestri ansamblite ja solistide Inga-Pia Korjus'e juhatusel Sügiskontsert toimub Peetri kirikus pühapäeval, 6. novembril kell 6 õhtul. See peaks meie muusika- ja noortesõpradele kujunema huvipakkuvaks nii esinejate kui ka kava mitmepalgelisuse tõttu, hõlmates komponiste barokk-ajastust tänapäevani, koorijuht Lembit Avesson'i helitööd kaasa arvatud.

Ühises kontserdis esinevad noorte Vaimulik Orkestri ansamblid ja solistid, nende hulgas terve rida tuntud nimesid: Nora-Mall Kerson, Roy Madalvee, Heidi Klamas j.t. Mängivad: flöötide kvartett; viiulite trio; trio: viiul, flööt ja klaver; fagotisolist, komponistideks heliklassikuid ja meie tänapäeva heliloojad Raid ja Madalvee.

10. kuni 14-da novembrini s.a. siirduvad noored Ühendriikidesse kontsertmatkale, esinedes kontsertidega Long Island'il ja New Yorgis kahel puhul — ilmaliku kontserdiga laupäeva õhtul ja pühapäeval õp. Kiviranna Lexington Ave. kirikus, kus nende juhiks on koori endine juhataja Katrin Kuuskne-Veski.

Meie noored muusikud, lauljad ja instrumentalistid on saavutanud küllaltki hea kunstilise taseme, mis peaks andma nauditava kontserdi.

Oleks tänuväärne, kui meie muusikahuvilised ja noortesõbrad koguneks hulgana noortekontserdile 6. novembri õhtul, seega noori hinnates ja tiivustades nende kaunis pürgimuses jätkata meie rahva muusikalist traditsiooni väärikalt ka noore generatsiooni annetega.

Kontserdi tulu läheb noorte kontsertmatka USA-sse toetamiseks.

Ameerika Hääle uus peremees

President Jimmy Carteril on valmis plaan praeguse USA Informatsiooni Agentuuri likvideerimiseks ja asendamiseks uue asutisega, mis peale informatsioonialase korraldaks ka kultuurilist ning hariduslikku läbikäimist teiste maadega, peamiselt N. Venega. Uue asutise alluvusse läheks ka Ameerika Hääle raadio, mis hakkaks saatma peale päevauudiste ka välisministeeriumi ametlikke poliitilisi seisukohti.

Praegune Informatsiooni Agentuur olevat president Carteri administratsiooni tegelaste arvates „külma sõja võsu" ja sellel olevat mõningaid negatiivseid külgi, millest uus, loodav asutis oleks vaba.

Ameerika Hääle raadiole on püütud saada suuremat iseseisvust, kuna seni on välisministeerium ja eriti riiklik julgeoleku nõukogu tihti käskinud ja keelanud, mida avaldada ja mida mitte. Näiteks pani riiklik julgeoleku nõukogu keelu alla teate Eesti Rahvuskomitee ja teiste ikestatud rahvaste esindajate vastuvõtust president Gerald Fordi poolt. Nüüd kardetakse, et reorganiseerimise puhul Ameerika Hääl senisest veel rohkem seotakse administratsiooni lõa otsa.

VES

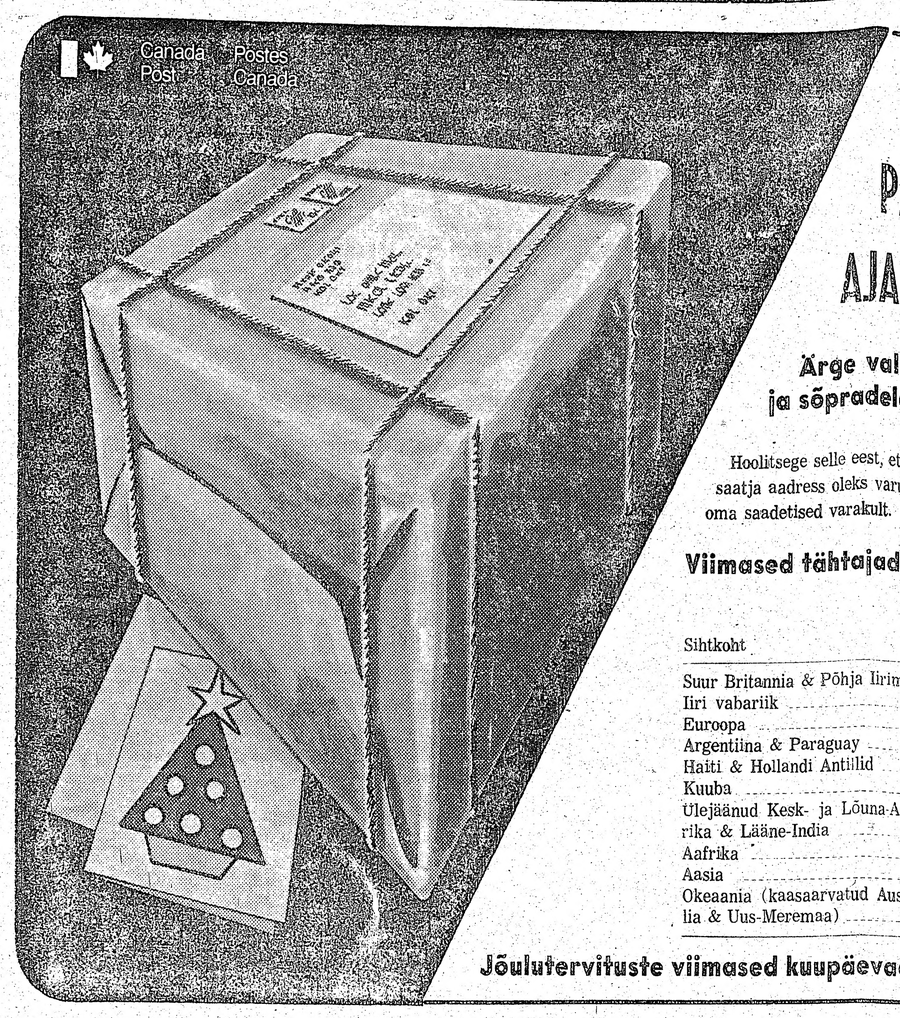

HOOLITSEGE SELLE EEST, ET TEIE PAKID JÕUAVAD JÕULUPÜHADE AJAL KÄTTE ÕIGEL AJAL.

Ärge valmistage ülemeremaadel elavatele sugulastele ja sõpradele pettumust

Hoolitsege selle eest, et teie pakid oleksid hästi pakitud ja tugevasti seotud. Samuti pidage meeles, et teie saatja aadress oleks varustatud postikoodiga. Kontrollige postkontoris õiget saatehinda. Ja postitage oma saadetised varakult.

Viimased tähtajad posti ülemeremaadesse saatmiseks on:

Sihtkoht	Kirjad, kinnikleebitud kaardid	Trükitooted, kaasaarvatud kinnikleepimata kaardid, õhupost	Pakid, õhupost	Pakid, tavaline post
Suur Britannia & Põhja Iirimaa	13. dets.	13. dets.	8. dets.	10. nov.
Iiri vabariik	13. dets.	13. dets.	8. dets.	10. nov.
Euroopa	8. dets.	8. dets.	2. dets.	
Argentiina & Paraguay	8. dets.	8. dets.	1. dets.	
Haiti & Hollandi Antillid	2. dets.	2. dets.	25. nov.	
Kuuba	2. dets.	2. dets.	25. nov.	
Ülejäänud Kesk- ja Lõuna-Ameerika & Lääne-India	8. dets.	8. dets.	2. dets.	
Aafrika	8. dets.	8. dets.	25. nov.	
Aasia	8. dets.	8. dets.	25. nov.	
Okeaania (kaasaarvatud Austraalia & Uus-Meremaa)	8. dets.	8. dets.	25. nov.	

Jõulutervituste viimased kuupäevad Kanadas on: 13. dets. (väljasp. linna), 17. dets. (linnas)

Noortele tuleb . . .

(Algus lhk. 1)

Lõunasöögi ajal peetud lauakõne Jaan Raudsepalt „Quo Vadis Quebec?" humoristlike diapositiivide abil oli ülimalt informatiivne. Kahjuks kippus aeg napiks jääma ja apardused aparaatidega andsid võimaluse dr. Salole kõneleda olukorrast kodumaal.

Ta esitas dünaamilise ja emotsionaalse üleskutse ulatada käsi abivajajatele kodumaal.

Kõige suurem on vajadus kirjutusmasinate järgi, et edasi anda usulist õpetust.

Peeter Möldre loeng andis põgusa ülevaate sotsiaalsest olukorrast ja juhtis kuulajate tähelepanu Bill 101 seaduseks muutmisel järgnevatele võimalikele takistustele ja raskustele, mis teeks Montralis elamise raskeks, eriti mitte-prantsuskeelt valdavatele vanematele inimestele. Tuleb arvestada probleemidega, mis võiksid kerkida, kui Quebec Kanadast lahku lööb. Näiteks Quebec Pensioni Plaan ja töötaoleku kindlustus neile, kes tahavad sealt ära tulla. „Peame mõtlema küsimusele — mis sünnib meie ümber, et oleksime valmis, kui olukord kujuneb teisiti."

Ajanappus takistas Montreali Eesti Seltsi esimehe Erich Aseri hästi koostatud ja põhjaliku loengu eestlaskonna majanduslikust kandepinnast täies ulatuses esitamast, kuid koosviibijad said sellest koopia kodus tutvumiseks.

„Ajuraju" kujunes väga elavaks, kuigi koosviibijad olid vahepeal poole võrra vähenenud.

Legaalsete ja majanduslikkude küsimuste üle tegi kokkuvõtte J. Ulavere. Montrealis puudub advokaat. Puudub ka järelkasv. Jaani kogudus ja Eesti Selts peaks selle ülesande oma õlule võtma ja rahva vähenedes tuleks ühineda teiste Euroopa rahvastega. Fondi küsimuses andis ülevaate Peter Tammark. Fondi põhimõte kiideti heaks. Vajalik on põhjalik selgitus testamentide väärtusest ja levitada informatsiooni rahvale. Juhtkonna järelkasvu osas oli kokkuvõte Hilja Teoselt. Leiti, et noori on vähe, küid nad on võimelised organisatsioonides, mis on olnud nende juhtida (rahvatants, võimlemine).

Noori ei tohi käskida. neid tuleb juurde tõmmata teiste noorte kaudu.

Tegevusvabaduse kõrval tuleb anda ka vastutust noortele. Tuleb huvi äratada ja toetus anda, et noored saaksid osavõtta suuremate keskuste üritustest (Trent,, E. Päevad). Katsuda avada Täienduskeskkool ja alustada huviringidega. Sidevõimaluste üle oli kõige enam nurinat. Tahetakse noorte (mitte laste) lehekülge meie ajalehtede juurde, et tiivustada noori ajalehtedele kirjutama — kasvõi inglise keeles, mida võiks tõlkida. Antakse vähe ruumi väikestele eestlaste keskustele ja liiga palju pühendatakse ruumi surmakuulutustele. Loodetakse, et Toronto kaks lehte ühineksid ja sellega muutuksid sisukamaks ja tõhusamaks. Side pidamine on väga oluline ja avaldati üleskutse uudiste kogumiseks ja ajalehtedele saatmiseks.

Lõppsõna ütles hr. Leetma ja õpetaja Laaneots teatas rõõmsa uudisena, et see on esimene eestlaste üritus, mis lõppes kakluseta!!! Robert Kreem avaldas headmeelt, et see kahepäevane sümpoosion sai eeskujuks kogu Kanada eestlastele ja tänas teiste Liidu organisatsioonide ja Toronto grupi nimel lahke vastuvõtu eest. Hugo Muru tervitas ja tänas Jaani koguduse õpetajat Heino Laaneotsa ja Eesti Seltsi, kes vaheseinteta on eduka ettevõtte korda saatnud. Hästiõnnestunud sümpoosion lõppes hümniga.

VALLY JOHANSON

Gustav Ilves ESTO '80 märgi autoriks

STOKHOLM (EPL) — Esto-80 peakomitee poolt väljakuulutatud auhinnavõistlusest pidustuste märgi kujundamiseks võtsid osa 29 autorit, neist 17 Rootsist, 4 Kanadast, 2 USA-st, 1 Inglismaalt, 1 Austraaliast, 1 Uus-Meremaalt, kuna 2 osavõtjat jäid anonüümseiks.

Kokku oli esitatud 79 kavandit, millistest zhürii valis välja viis paremat tööd, millistest esimese auhinna vääriliseks tunnistati eesti lippu sümboliseeriv kavand nr. 10. Nimeümbriku avamisel selgus, et võitjaks on tulnud rakenduskunstnik Gustav Ilves Falköpingist.

Neli ülejäänud parimat kavandit olid esitanud Ernst Vähi, Harry Kivilo ja Hans Moks Kanadast ning signatuur 400362250 ilma nime ja kohata.

Enne kavandite arhiveerimist korraldab peakomitee kõigist osavõtnud kavanditest näituse Stokholmi Eesti Majas.

Esto 80-märgi autoriks on dekoraator ja gümnaasiumiõpetaja Gustav Ilves Falköpingist. Ta tegeleb juba aastaid dekoraatorite väljaõppega koolilinnas Skaras, kus asub üks kümnest selle kutseala erikursustest Rootsis.

Rahvarõiva õhtupoolik Torontos

EKK eesti rahvarõiva jäädvustamise senise töö tulemuste publiku ette toomine toimub „Rahvarõiva õhtupoolikul" pühapäeval, 13. novembril kl. 3 p.l. Tartu College'i ruumes. See oleks ühtlasi ka esimene avalik esitamine koos demonstratsioonide ja panel diskussiooniga. Ühes osas näeks publik pildiprojektsioone senitehtud värvilistelt diapositiividelt ja teises osas tegelikke rahvarõivaid nende omanike kantuna.

Õhtupoolikule oodatakse kõiki rahvarõiva kandjaid, kooride ja rahvatantsugruppide liikmeid ja teisi, mis võimaldaks samaaegselt uute ülesvõtete tegemist kohapeal. Seda kuuleme selle ala juhatajalt Laine Pant'ilt, kes ütleb, et tehtud kogus on diapositiive umbes 40 rahvarõivast, kuna üldse oletatakse, et on olemas 143 rahvarõivast.

Erilist huvi tuntakse kodumaalt käasatoodud vanemate esemete vastu.

Õhtupoolikul esinevad ka rahvatantsijad „Kungla" tantsurühmast ning toimub paneldiskussioon. Oletatakse, et publiku hulgast võib tekkida küsimusi, milledele paneli liikmed püüavad vastata. Diskussioon algab sissejuhatava ettekandega. Kõne all on peamiselt rahvarõivaste autentsus ja stiilipuhtus, mis ajuti kipub lonkama. Segadust tekitab eriti kodumaalt tulev kirjandus, kus püütakse rahvarõivast muuta ja stiliseerida.

Silmapilgul paistab, et on seoses 1930. a. Eesti Päevadega tekkinud uus huvitõus rahvarõiva vastu ja näiteks Toronto Eesti Naisselts korraldab isegi kursuse rahvarõivaste alal. Diskussiooni panelisse on palutud ka Etnograafiline Ring, kes on sel alal juba mõnda aega töötanud.

Vanavara kogumist algasid O. Kallas, Kristjan Raud ja teised kunstnikud ja juba enne E. Rahva Muuseumi asutamist 1909. a. oli Raud kogunud 339 eset. 1909. ja 1919. aastate vahel oli kogutud juba 15.000 eset ja sellest tööst võtsid osa nimed, nagu Kärner, Visnapuu, Lintrop, Triik, Uurits, Vahtra jne. Eesti Rahva Muuseumi esimeseks direktoriks oli I. Manninen, hiljem S. Linnus.

Teadupäraselt hävines Eesti Rahva Muuseum Raadil viimase maailmasõja tegevuses.

Sellel tagapõhjal peaks selge olema, millise tähenduse omab meie kunstipärandi kogumine ja jäädvustamine nüüd, kui veel leidub midagi koguda ja kui leidub selleks tahtelisi inimesi.

Ka toimub samaaegselt õhtupoolikuga EKK fotoringi fotode näitus ringi liikmeilt, kelle seas on märgata elavat huvitõusu selle ala vastu.

Seedrioru loterii

Järjekordne Seedrioru loterii loosimine toimus Kitcheneri Eesti Seltsi sügispeol Seedriorul laupäeval, 15. oktoobril. Võitjateks osutusid järgmiste loositähtede omanikud: I võit $50 sularahas — loos # 745; II võit, kristallvaas, loos # 698, ja III võit, fotoalbum, loos # 720.

Võitude kättesaamiseks palutakse pöörduda Seedrioru juhatuse laekuri poole aadressil: Harry Pärkma, 10 MacDonald Avenue, Hamilton, Ontario L8P 4N5, telefon (416) 522-5562.

SEEDRIORU JUHATUS

Teadaanne

Eesti Lauljate Liit Põhja Ameerikas Esindukogu koosolek toimub laupäeval, 12. novembril 1977 kl. 12 päeval New Yorgi Eesti Majas, 243 East 34 St., New York, N.Y.

Päevakorras on aruanded, eelarve, tegevuskava, eriti laulupeo korraldamine 1979. aastal Eesti üld-laulupidude 110 a.-p. tähistamiseks, heliloojate autori-honorari küsimus ja valimised.

Kutsed on teadaolevatel aadressidel kõigile kooridele välja saadetud. Koorid, kes pole kutset kätte saanud, võtku käesolevat teadaannet kutsena ja palume neid saata esindajad koosolekule.

E.L.L.P.A. JUHATUS
E. Tikenberg, esimees
E. Purje, sekretär

Eesti näitlejad „Mäletan ema" perekonna-albumis. Ees: Katrin (Leena Norheim), kelle mälestustele rajaneb näidendi sisu, ja tema õde Christine (Tiina Norheim). Tagareas: Trina (Tamara Norheim), dr. Johnson (Alar Aedma), onu Chris (Rein Andre) ning Jessie (Valli Sõrmulis). „Mäletan ema" esitatakse New Canadian Theatre'i poolt pühapäeval, 6. novembril, kell 7 õhtul St. Lawrence Centre Town Hall'is, 27. Front St. East.

Lehekülg K. Pätsile Saksa ajalehes

Lääne-Saksa juhtivaid ajalehti „Die Welt" Bonnis avaldas peagu leheküljelise kirjutise koos piltidega president Konstantin Pätsist ja tema kirjadest, mis nüüd keerulisi teid mööda jõudsid lõppeks vabasse maailma.

Ajaleht ütleb sissejuhatuses, et Belgradi konverentsil venelased on hoiatanud lääneriike tema „siseasjadesse" segamise pärast. See tundlikkus on põhjendatud, nagu näitab ka Eesti presidendi Konstatin Pätsi saatus, kirjutab „Die Welt". Kirjutise autor Carl Gustaf Ströhm jutustab K. Pätsi saatusest, tema kirjadest ning Eesti vabaduse hukkumisest II maailmasõja keerises. Autor märgib, et presidendi käekirja, allkirja ja tema kirjale jäänud sõrmejälgede järele võib kinnitada, et kirjad on ehtsad. Kirjutise juures on toodud kõik kolm K. Pätsi kirja saksakeelses tõlkes, peale selle kolmeveeruline artikkel „Ainult lühikest aega iseseisev", milles antakse ülevaade Eesti saatusest pikema ajaloo ulatuses.

Artiklitele juurde lisatud suur kolmeveeruline pilt kujutab K. Pätsi Kadrioru lossi ees süütamas võidutuld, mis kanti üle maa laiali. Teine pilt on Tallinna sadamast tänapäeval, esiplaanil nõukogude sõjalaevad.

EESTI ALUMIINIUM KOMPANII
võtab tellimisi vastu alumiinium uste, akende ja välisseina katete tööde peale (aluminium siding). Neljas värvis alumiiniumist veerennid ilma jätkudeta (ühes tükis). Tasuta hindamine. Töö kiire ja korralik.
H. OSSO, tel. 884-4558 ja 832-2238, Richmond Hill, Ont.
Met. lic. nr. B 888

A. Pajuste 70. a.

Torontos tähistab 28. oktoobril oma 70-aastast sünnipäeva Alfons Pajuste. Juubilar sündis Ruilas, Harjumaal, viinameistri pojana. Ilmselt on isa elukutse ja sünnikuu — viinakuu — juubilari elukutset mõjutanud, sest ta on viinakaubandusega rohkesti oma eluajal tegutsenud.

Juba noorena meie vabariigi kahekümnendate aastate keskpaigu alustas A. Pajuste veini- ja delikatessi äri alal tegutsemist ning juhtis vabariigi lõppaastatel kodumaa suuremat selle ala ettevõtet.

Põgenikuna Rootsis polnud juubilari käed rüpes — ta asutas peatselt plastitööstuse — Polobak, mis kujunes suurimaks omal alal Rootsis. Vaatamata edule Rootsis polnud juubilar rahul Rootsi eluga ja siirdus Kanadasse. Ka Kanadas asutas ta samanimelise plastitööstuse ja selle ettevõtte edu ei jäänud tulemata. Kui juubilaril avanes soodne võimalus oma ettevõtte müümiseks mõne aasta eest, siis ei jätnud ta ka seda juhust kasutamata.

Juubilari suureks teeneks Torontos tuleks lugeda Eesti Majandusklubi asutamist. See organisatsioon on kümne aasta kestel A. Pajuste juhtimisel edukalt tegutsenud. Kuigi juubilar on tulihingeline eramajanduse pooldaja siis ei tähenda see veel seda, et tema sõpruskonda ei kuulu teisiti mõtlejad. Tema kodu King'is on alati olnud avatud paljudele kaasmaalastele, kus juubilari ja tema abikaasa Julla külalislahkusel pole piire.

Pajuste suurearvuline sõprade pere siin ja üle maailma soovivad sellele energilisele mehele parimat tema juubelipäevaks.

N. K.

© 10. sept. tähistas Austraalias Aleksander Parvei oma 95. sünnipäeva (tegelik kuupäev on 5. sept.) ja Parveide 60. pulmaaastapäeva. Paljude kohalike külaliste hulgas oli ka Paveide tütar Torontost, pr. Mare Alaveer.

„KAJA" ORKESTER

mängib soome spordiselts „Sisu" tantsuõhtul laupäeval, 5. nov. alates kell 8 õ. Finnish Social Clubis, 126 Manville Rd. (Eglinton & Warden). Piletid $3.50 soome ärides ja kohapeal. Tere tulemast!

Rahvuslik teadvus ja kultuuri järjepidavus

ÄSTA WILLMANN

II

Kõige esmalt — luuletus peab olema suveräänne ja salapäraselt suggestiivne, mis on saavutatav matemaatilise täpsusega kaalutletud võtete abil; neist kõige tähtsam on keelemuusika s. t. keelemaagia. nõidus; lühidalt — luuletuse triviaalne, segane või koguni olematu ent tingimata müstiline sisu olgu antud edasi äärmiselt lühikese, selge, meetriliselt täpse lausega.

Poe mõju, peamiselt Baudelaire'i kaudu, on olnud päratu. Mis sisusse puutub, jäi ta ise küll klassikaliselt selgeks, ent teisi Poe põhimõtteid omaks võttes saab ta sihiks murda välja maksvast esteerika, eetika ja moraali tõdedest täiesti amoraalsele, esteetiliselt neutraalsele pinnale, kus oleks võimalik lõpuni tunnetada nii suurimat kurja kui ka suurimat inetust ja need siis luulemaagia abil ühendada iluks.

Seesugune hea ja kurja, ilu ja inetuse tasalülitamine paneb veidi hiljem teise prantslase Appollinaire'i juba nõudma luuleruumi, kus poleks üldse mingisuguseid väärtusi, kus absurdne oleks tasavägine heroilisega, tähistaevas langeva ninarätiga.

Vaba vormiga ja vormirange luule

Areng jätkub — nii tunnistab II maailmasõjast läbi käinud Saksa ajavaimu keskseimaid väljendajaid Gottfried Benn, et vormi poole püüdlev, täielik tühjuse ja olematuse tunnetus on ta luulele ühteaegu ka sisuks.

Mis küll soodustas seesugust ajakäiku?

Edenevate teaduste rünnaku all oli inimese ürgvana, kosmilisele terviklik maailmapilt, mille üle valitses jumal või jumalad, hakanud kiirelt murenema; hävines usk aga mitte usuvajadus. Tekkis haige kaksikseisund, mida Baudelaire iseloomustab järgmiselt: „Kogu oma südamega igatsen uskuda, et keegi nähtamatu väljaspool mind oleks huvitatud mu saatusest, ent mida teha, et seda uskuda?"

Siselõhestatud, mis ei luba usaldada südant, ent siiski ihaleb irratsionaalse ja müstilise järele, sunnib luuletaja pöörama nii maailmale kui ka teadustele kui oma vaenlastele selja ja suunama pilgu omaenese alateadvusse kui ainsasse allesjäänud müstilisse imedemaailma.

Jääb küsimus: mil kombel rakendab siis moodne poeet toda kahte, omavahel vaenulikku põhienergiat — intellekti ja emotsiooni. Silma hakkab kaks suunda: vaba vormiga aloogiline luule, mille puhul Andre Breton, sürrealismi isa, lausub, et luuletus peab olema täieline intellekti kokkuvarisemine; ja vormirange intellektuaalne luule, mille puhul Paul Valery nõuab, et luule peab olema intellekti pidu. Sisu ent jäägu tumedaks mõlemal puhul.

Aloogilise luule viljelejad sukelduvad sügavale alateadvusse ning saadavad sealt läbi aju pimekambri mõistatuslikke ja seosetuid pilte välismaailma, milledele lugeja, küsimata asja poeetilise sisu järele, saab läheneda vaid oma isiklike sisevibratsioonide kaudu nii öelda — sestap jääb ka vahekord luuletusega iga üksiku puhul isiklikult suletuks.

Rangest vormist tekib ka sisu

Vormirange luule viljelejad aga taotlevad irratsionaalse ja müstilise edasiandmist täppisteadusliku konkreetsuse ja selgusega, nii et rangest vormist tekiks poeemile ka sisu. Apollinaire lisab sellele veel täiendavalt, et luule olgu kui mingi ürgliüüriline alkeemia, sõnaline, rütmiline, heliline peenmehaanika, loo.. olles kogu aeg teadlik loominguprotsessist. Ühesõnaga: ilu on mõistuse saavutus. Ent see mõistatud ei liigu enam reaalses maailmas —sakslase Rilke juures, kes võlgneb palju prantslasile, saab see „sisemaailmaruumiks", täiesti lahus kronoloogilisest ajast objektiivsest maailmast, kus elumüsteeriumiks on elutute asjade, nagu kivide elavaks tunnetamine. Valery aga ütleb enese lahti ka emotsioonist kui täiesti ebausaldatavast, millest tuleks vabaneda, et võiks tekkida puhas ja tõeline vaimne valgus.

Pilk viiele eesti luuletajale

Millisena paistab siis eesti luule selliste lähtealuste valguses? Vaateväli on päratu lai. Piirates seda aga W. B. Yeatsi seisukohaga, et „tüüst teistega tõuseb retoorika, tüüst iseendaga — luule", lähengi mööda pateetilisest võitluse- ja isamaaluulest, samuti kui ka mina-situatsiooni peegelduvast looduselüürikast — millest nende omas orbiidis oleks öelda palju head. Samuti pidades silmas meie lühikese omariikluse hindamatut tähtsust kogu meie rahvaloos, võtaksin vaatluse alla laulikud, kelle küpse ea jõu- ja loominguajurid juurduvad sügaval kaugemas „ajamandris", iseseisvuse ajajärgus ja kes mitte üksikult vaid üksteise kõrvale seatuina annaksid ereda pildi meie psüühe sisetüüli-luule mitmetahulisusest. Need laulikud oleksid Marie Under, Heiti Talvik, Betti Alver, Aleksis Rannit ja Arno Vihalemm.

Marie Underist on sageli kõneldud kui tohutult intensiivsest tundelaulikust ja ühenduses temaga on tihti nimetatud ka Rilket. Mõlemaid lähendab erakordne tundeerksus ja intensiivsus ning stiililine meisterlikkus aga mitte ühine luuleruum. Vastupidi Rilke sissepoole suunatud, objektiivsest maailmast lahku löönud sisemaailmale, on Underi luule üksainus pideva kogemuste ahel reaalsest maailmast, mille otseseks ja orgaaniliseks osaks ta enese tunnistab, põikamata kõrvale ühekstki küündimatuse tegurist, ei kannatusist, tüüdest, pettumusist või surmast. Transtsendentaalsust, seda enesest ületamist, taotleb ta kõigest maisest, osasaamise ning mitte vältimise kaudu.

(Järgneb)

MAGNIFICO SOUTH AMERICA

BOGOTA — QUITO — LIMA — CUZCO — MACHU PICHO — BUENOS AIRES — RIO de JANEIRO — CARRACAS

22 päeva $1512.40 kanada rahas isikult koos lennupiletiga Torontost

RIO de JANEIRO'sse 12 ööd tuba kahele $945.— kanada rahas isikult, 19 ööd tuba kahele $1095.— kanada rahas isikult

LISA EKSKURSIOON BUENOS AIRES'esse $80.— isikult

RINGREISID LAEVAGA Lõuna-Ameerikasse ka saadaval

Lähemaks informatsiooniks helistada (416) 485-9437

KOHO INTERNATIONAL TRAVEL

191 Eglinton Ave. East, Suite 104
Toronto, Ont. M4P 1K1

PIETRO CULOTTA GRAPES LTD.

Viinamarjakobarad, mahlapressid ja vaadid

ZINFANDEL, MUSCAT, ALICATENE JA CARRIGNANE PRESSITUD VIINAMARJAMAHL

Pressime igale soovitud mahlahulga teie majapidamise tarbeks

1800 DAVENPORT ROAD — TORONTO
Tel.: 656-3222

ALF KUBBO

HIIU PIRAAT MAAILMAKIRJANDUSES

3.

Tema 238-lhk. (Leipzigi reklaamväljaanne, 1843) jutu sisu on järgmine:

Palju rännanud ja suure haridusega parun Ungern-Sternberg kaotab mõnesugusel arusaamata põhjusel keiser Paul I lugupidamise ja peab keisri õukonnast lahkuma. Tõotades vaenu pidada keisri ja kogu ininmkonna vastu, tõmbub parun oma lossi Hiiu saarel. Seal ehitab ta salapärase torni mereranda, kes salaja tegutseb, valgustades torni ööseti, nõnda, et see näib tuletornina. Parun elab peaaegu üksiklasena, ainult ta ainuke laps ja selle kasvataja on tema seltskonnaks. Paruni tuletorn toob laevnikkudele hukatust. Tormisel ööl süütab parun tornis petlikud märgutuled ja eksitab Soome lahte sõitnud laevu, mis märgutuledest pääsemist lootes satuvad karidele, kus paruni vilunud käsilased laeva meeskonna tapavad ja röövivad laevalaadungi.

Ühel hilissügisel ööl hukkub Hiiu rannas üks Hollandi laev. Paruni mehed riisuvad küll laeva ja mõrvavad meeskonna, kuid kapten kahe madrusega pääseb pimeduse varjul põgenema. Möödub sellest sündmusest mõni aeg ja ühel päeval heidab Hiiu tuletorni lähedale ankrusse uhke laev, mille kapten sõidab otsekohe maale, külastama parunit. Võõras ongi hukkunud Hollandi laeva kapten.

Ungern-Sternberg, kellel pole aimugi kapteni pääsemisest, võtab külalise lahkelt vastu ja kutsub ta oma lossi. Siin süüdistab kapten parunit mereröövimises ja kõhklemata nõuab vastust. Parun palub lühikest aega järelemõtlemiseks ja lahkub toast. Kapten ootab... Seal avaneb hääletult salauks ja seljatagant tabab pistosa löök kapteni südant. Julge meremees sureb julma paruni võidutsevate pilkude all. Aga samas hakkab mõrvarit piinama kahtlus, et võib olla märkas veretegu kõrvalruumis elutsev kodukooliõpetaja. Verine pistoda käes, tungib parun viimase tuppa, et ka oma mõrtsukatöö võimalikku tunnistajat tappa. Kooliõpetaja, kes tõesti kõike kuulnud, teeskleb aga magamist ja pääseb nõnda eluga.

Kuid juba järgmisel ööl põgeneb ta kõrgest lossiaknast köitpidi, tõttab lähemasse linna ja tõstab mereröövlist paruni vastu süüdistuse. Saadetakse salk mehi mõrtsukat vangistama. See, märgates oma lapse õpetaja ootamata kadumist, aimab halba ja püüb põgeneda. Ent hilja! Ta satub otse vangistajate käte vahele, kes ta rauduskäsi Peterburgi toimetavad. Tsaar Paul I ees ei leia mereröövel armu. Ta mõistetakse eluaegsele sunnitööle ja saadetakse Siberisse, kus surebki.

Markii de Justine jutustus ilmus 1925. a. „Odamehe" kirjastusel ka eesti keeles. Tõlkija Alfred Tamm on teosele nimeks annud: „Ungru krahvi viimane mereröövˮ. Järgmisena kasutab Hiiu legendi ainestikku saksa noorsookirjanik Gustav Nieritz, kelle teos „Rannaõigus" ilmus Dresdenis, kus ka autori elukoht. Arvatavasti oli Nieritz lugenud de Custine'i ja ka Petri raamatuid ning rajas neil andmeil oma moraalitseva teose „Rahva ja noorsoo jutustuse", nagu autor ise ütleb. Pole ka võimatu, et Nieritz kuulis Hiiu torni lugu mõnelt Dresdenis elutsenud baltlaselt.

Eelpool mainitud teosed, ehkki mõned üsna mahukad, on siiski kääbused 1852. a. ilmunud prantsuskeelse romaani „La tour de Dago" (Hiiu torn) kõrval. Too tagasihoidliku pealkirjaga teos ilmub neljas köites ja sisaldas üle 1000 lehekülje teksti. Romaani autoriks oli elegantse sulega prantsuse romaanikirjanik Henri Ariside parun de Goudrecourt, kellelt ilmunud romaanide arv pole väike ega ka vähevääruslik. Parun de Goudrecourt, kes kahtlemata de Gustine'i kirjutust lugenud, annab oma pegasusele väga vaba voli, hoogsalt keerutades Hiiu torni ainestikku ümber. Tema suurromaani kokkuvõtlik sisu on järgmine:

Krahv Pawel Dernitski langeb keisrinna Katarina II vaenu alla ja kannab karistust Tobolski vanglas, Siberis. Parun Ungern-Sternberg, keiserliku fregati kapten tõttab Siberisse, vabastab õnnetu krahvi vanglast ja toob Peterburgi, oma lossi varjule. Paruni Siberi teekonnalt tagasijõudmisel võtavad teda vastu truu treener, küürakas laplane Karu, ja teadlane Keplof, kes juba varemalt viibinud paruni perekonnas ja elanud Hiiu saarel, Ungern-Sternbergi lossis. Tollal, mil parun viibib Siberi teekonnal, ta noor abikaasa koos pojaga, parun Friedrichiga, asub elama Pariisi, kust peab elavat kirjavahetust oma mehega.

Keplofiga on parun Ungern-Sternbergiga omad salajased plaanid. Ta tahab temast kasvatada inimpõlgurit, ehkki paruni loomupärane iseloom on rohkem hea poole kalduv. Keplof asub äraandlikule teele. Ta läkitab Siberisse kaks kirja, milles püüab paruniprouat süüdistada abielutruudusetuses. Hiljem varjab Keplof paruni ees krahv Dernitski alatust, kes selleks, et uuesti võita keisrinna lugupidamist ja et konfiskeeritud mõisad tagasi nõutada, süüdistab keisrinna ees Ungern-Sternbergi, et see olevat teravalt kritiseerinud õukonna elu. Dernitski salakaebus leiab keisrinna uskumist ja parun Ungern-Sternberg mõistetakse 10 kuuks vangi. Vanglaelu mõjub paruni hingeelule masendavalt. Seni elurõõmus ja elujaatav mees pettub kõiges ning leiab, et heateole järgneb alati vaid tänamatus. Ta otsustab kõigile kättemaksta, eeskätt aga oma abikaasale, kelle truudusetuse paljastamiseks ta saadab Pariisi oma teenri Karu, muidugi vale nime all ja tundmatult.

Vanglast vabanedes kihutab parun Ungern-Sternberg otsekohe Pariisi, kus veendub, et abikaasa on teda tõesti petnud. Ägedas kahevõitluses surmab ta oma naise armukese. Siis võtab ta oma ainsa poja Friedrichi, tema kasvataja, prantsuse teadlase Frelowi, viimase piltilusa tütre Cristine'i ja oma teenri Karu ning sõidab ühes nendega Hiiumaale, et Ungern-Sternbergi perekonna vanas keskuses üksiklasena elada ja kõige maailma peale vilistada.

Hiiu saare kõrgelt kaldalt, järsu kalju veerelt tõuseb vana loss, kuhu Ungern-Sternbergi esiisad ehitanud tuletorni, mis pidi laevameestele näitama tormistel öödel õiget teed. Siin ootab Pariisist saabuvat parunit salakaval Keplof, kes oma härra eksimustes ja maailma põlguses näeb oma kurjade kavatsuste võimule pääsemist. Keplofil õnnestubki parunit veel enam kurjale teele kihutada ja teda meelitada hirmsa patu sisse. Parun ja Keplof süütavad ööseti tuletornis eksituled ja nõnda meelitavad pahaaimamata laevnikke hukatusse. Ning iga hukkuva laeva juurde saadab parun päästmise ettekäändel oma norralasest pärisorjad, kes aga ei mõtlegi päästetöödele, vaid surmavad iga ettejuhtuva laevamehe ning röövivad laeva varad.

Ainult Frelon ja ta kaunis tütar ei aima midagi õudustest, mis toimuvad näiliselt rahuliku saare rannal. Aga siis juhtub nõnda, et karm mereröövel armub Freloni tütresse. Õrnuse hetkeil ja südametunnistuse piinade sunnil pihib Ungern-Sternberg kallimale kõik oma patud. Tütre kaudu saab kuritegevuse jälile ka Frelon, kes saarelt põgenedes ruttab Tallinna, kus teeb Hiiu paruni patud teatavaks valitsusele ja sõjavõimudele. Tallinnas asuvate sõjaväeõimude ülemuseks parajasti on äraandja Dernitski, too mees, kelle kunagi päästis mereröövel Ungern-Sternberg.

Dernitski on oma endise päästja valgistamisega kohe nõus ja asub suure sõjaväeosaga Hiiumaa poole teele. Ööl enne Dernitski saabumist, on paruni käsilased uputanud ja paljaks röövinud võõra laeva, millel proua Ungern-Sternberg oli sõitmas oma poega vaatama. Hiiu lossis hargneb dramaatiline stseen. Cristine'i vaheltsobitusel suudab laevahukust pääsenud paruniproua veenda oma meest enda ilmsüütuses. Parun usub ja abikaasad lepivad. Juba unistab parun ausast elust ja õnnelikust perekondlikust kooselust, kuid hilja... Lossi tungib Dernitski, kes tahab parunit vangistada ja ära viia.

Keplof teeb paruni perekonnale ettepaneku loss õhku lasta, et nõnda pääseda häbistavast karistusest. Parun Ungern-Sternberg nõustub sellega ja samuti ta abikaasa, kes ei taha oma mehest enam iial lahkuda. Kui väike parun poeg Friedrich, kaunitar Cristine ja õpetaja Frelon laevale saadetud, läheb Keplof lossikeldrisse ja süütab püssirohuvaadid. Kärgatab kohutav plahvatus ja lossi rusudes leiavad surma draama viis kangelast: parun abikaasaga, Keplof, teener Karu ja äraandlik Dernitski.

(Järgneb)

ADVOKAADID

ADO PARK, LL.B.
HETHERINGTON, FALLIS
&
PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. EM. 3-4451
Ohtuti HI. 7-2017 või 929-3425

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1912, Royal Trust Tower,
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

ANDRES OLVET, LL.B.
Advokaat-notar
Bigelow, Hendy, Shirer & Uukkivi
789 Don Mills Rd.
Tel. 429-3110
kodus 699-2395

TÕNU TOOME
B.A.Sc. LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
Garvey, Ferris
Suite 3170, South Tower
P.O. Box 56, Royal Bank Plaza
Toronto, Ont. M5J 2J2
Telefon 416-865-0222

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
725 Don Mills Rd. Suite 402
Don Mills, Ontario
483-6308, 429-4944

KÕIKIDEKS
KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
"INSURANCE"
1482 Bathurst St., 4 kord
(Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja
653-7816

ILMAR HEINSOO INSURANCE
Eesti Majas
958 Broadview Avenue, ruum 202,
Toronto, Ontario M4K 2R6
Telefon 461-0764

ARSTID

LEO KANN, D.C.
DOCTOR OF CHIROPRACTIC
212 Dinnick Cr.
Tel. 489-0562

S. BROGOWSKI, O.D.
OPTIK
Tel. 531-4251
412 RONCESVALLES

Värskemad uudised loete „VABA EESTLASEST"

15-ndal oktoobril avaneb näitus

„IGAMEHE PÄRAND

— KANADA ODÜSSEIA"

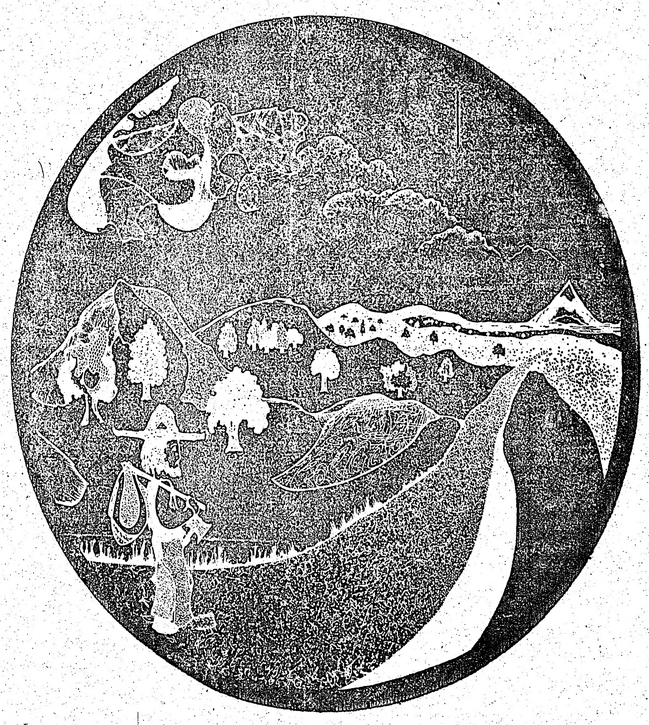

Uus püsiv Riiklik Inimsoo Muuseumi näitus Ottawas

„Igamehe pärand — Kanada Odüsseia" näitusega, Riiklik Inimsoo Muuseum on leidnud omapärase ja virgutava viisi kanada rahvakultuuri demonstreerimiseks, seletamiseks ning alal hoidmiseks.

Näitus jutustab „Igamehest", noormehest kes asub eluteele lootes maailmas edu saavutada. See inimese tüüp, kuigi fiktiivne, esindab neid mitmeid kanadalasi, minevikust kui ka olevikust, kes jätsid maha nii kodu kui isamaa et Kanadas uut elu alustada.

„Igamehega" elame kaasa tema raskuste ja takistuste, kuid ka saavutuste ja tema elu rõõmudele. Külastame minevikku, olevikku, kui ka tema elu erinevaid ajajärke.

Tervet näitust läbistab sõnum, et traditsioon on hinnatud muutumatus inimasjades, olgu ta järeltulevaile põlvedele edasi antud või äris ostetud.

„Igamehe" loo avaldumine jätkub meie kõikide elus — meie oleme selle loo koostajad.

Tutvuge Kanada rikka rahvateadusega külastades näitust „Igamehe pärand — Kanada Odüsseia".

Riiklik Inimsoo Muuseum
Kanada riiklikud muuseumid

Hon. Norman Cafik
Minister of State
Multiculturalism

L'hon. Norman Cafik
Ministre d'Etat
Multiculturalisme

MITMEKULTUURILISUS

— ÜHTSUS MITMEKESISUSES

Liivimaa riimkroonika inglise keeles

Teatavasti on Eesti Teaduslik Ühing Ameerikas trükistanud või vahendanud mitme eesti aineid käsitleva teose ilmumist viimastel aastatel. Asja trükistas Indiana ülikool lugupeetavas rahvusvahelises sarjas esmakordse inglise keelse tõlke Liivimaa Riimkroonikast ETÜA vahendamisel.

Liivimaa Riimkroonika on tähtsamaid varjaseid ajaloo allikaid eesti kui ka teiste balti rahvaste kohta, käsitledes eriti neid aastakümneid, mis järgnevad Läti Henriku Kroonikale. Kirjutatud originaalselt ordu rüütlite jaoks oli kroonika tolleaegses luuleriimis, kuid kuna tõlge on seadnud selle ümber proosa stiili, on ta tarvitatav üldisema ajaloo allikana.

Tõlkijateks on kaks ameeriklasist professorit, saksakeele eriteadlane Jerry C. Smith William and Mary College juures ning William Urban, kes on ajaloo kateedri juhataja Illnoisis asuvas Monmouth College'is. Viimane neist on avaldanud terve rea artikleid ja ka raamatu The Baltic Crusade, mis tegeleb 13—14 sajanditega Balti ajaloos. Mainitud teos, mis ilmus alles eelmisel aastal, on saanud heade arvustuste osaliseks eriteadlaste poolt.

Liivimaa Riimkroonika inglise keelne tõlge, pealkirjaga The Livonian Rhymed Chronicle, sisaldab ka hea sissejuhatuse vastavasse ajaloojärku, ning selles leidub ka kaarte ja muid lisamaterjale. Kroonika osa on samuti täiendatud rikkalikult märkustega, et selgitada muidu teadmatuid asjaolusid.

Teost saab tellida Eesti Teaduslikult Ühingult Ameerikas New Yorgi Eesti Maja aadressil hinnaga $10.50. Varem ilmunud inglise keelsetest teostest on veel vähesel arvul saadaval The Estonians In America 1627—1976, Bibliography of English-Language Sources on Estonia, The Baltic Crusade, ja Old Estonia.

TÕNU PARMING
ETÜA sekretär

Teine „Tulimuld"

Eesti kirjanduse ja kultuuri ajakiri „Tulimuld" avaldab oma käesoleva aasta teises numbris Liidia Tuulse luuletsükli, Tõnu Parmingu kolm aastat tagasi Torontos peetud loengu „Eestlus väljaspool Eestit käesoleval aastakümnel", mis on avaldatud mõttevahetuse korras. Järgneb Valev Uibopuu „Rooma linna hädakisa", Herbert Salu essee „O. W. Masing ja inimõigused", Aita Pikner-Kanguri värsitrükkel, Mardi Valgemäe ülevaade „Kodumaine dramaturgia 1944—1976", Ants Orase Homerose tõlge „Hümn Paanile", Heldi Naelapea-Estami „Eestlannast antropoloogiga Mehhiko radadel", Bernard Kangro luuletsükkel, Raimond Kolki „Mõtteid pagulaskirjanikust ja ta miljöödst", Rootsi Metsaülikoolis peetud ettekanne ja Juhan Kanguri artikli „Naeru ja nutu tagamaadel" järg. Kriitika rubriigis K. Ristikivi vaatleb B. Kangro suurteost „Eesti Rootsis" ja Mall Jürma Karin Saarseni luuletuskogu „Üksilduse aastaajad".

Kuigi ajakiri on vähesel määral saanud Rootsis riiklikku toetust, vajab see kõigi eesti kultuurihuviliste senisest suuremat toetust, et selliselt sisuka ajakirja ilmumine oleks kindlustatud. Käesolev number näitab kuivõrd huvitavaid aineid just meie nooremad kultuuriisiksused on käsitlenud.

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Neljapäeval, 27. oktoobril 1977 — Thursday, October 27, 1977

KIREV MAAILM

NEW YORK — Ameerika teadlased on leiutanud uue arstimi, PHB, milline on poole aasta jooksul ahvidel toimetatud katsetel osutunud efektiivseks kolesterooli tagasihoidmisel ja isegi veresoontes tekkiva sadestuse kõrvaldamisel.

STOKHOLM — Nagu selgub, on LM Ericsson saanud Austraalialt hiiglatellimuse, mis garanteerib suurettevõttes pikemaks ajaks tegevuse. Rootsi firma müüb Austraaliale oma uue elektroonilise telefoni keskjaamade süsteemi AXE. Peakonkurendiks oli ameerika firma ITT. Pääs Austraalia telefonivõrgu moderniseerimisele tõenäoliselt avab LM-ile uusi turge.

SAN FRANCISCO — Üks noor paar suudlesid, hoidsid teineteise käest kinni ja hüppasid alla Golden Gate'i sillalt. Silla ajaloos on 613 teadaolevat enesetappu, aga arvatakse, et see oli esmakordselt viimase 40 aasta jooksul topelt endatapp.

KANSAS CITY — Taskukalkulaatorid on head asjad, kuid võivad muuta järgmise generatsiooni „matemaatiliseks kirjaoskamatuks". Ameerikas on juba algkooli õpilastel taskukalkulaatorid, millede abil lahendavad ka lihtsamaid matemaatilisi ülesandeid. Seetõttu on neil ilma kalkulaatorita suuri raskusi isegi kergemates kokkuarvamistest või muudes tehingutes. Kansases tehti 1000 keskkooli õpilasega katset matemaatikas. Kõikidel olid kalkulaatorid taskus. Kui nad pidid kokku arvama, jagama või kasvatama ilma kalkulaatorita, tegi 46% õpilastest vigu.

NEW YORK — Seksuaalsuhete kohta tehti Kanadas abieluinimeste keskel statistikat, kirjutab New Yorgi leht „Extra". Selgus, et seksuaalsuhteid on abielulistel näistel 1,58 korda nädalas, abielulistel meestel aga ainult 1,48 korda nädalas. Valitsuse poolt välja antud 473-leheküljeline aruanne ei anna seletust, kuidas naistel saab suhete arv suurem olla.

LONDON — Londonis hakkasid streikima matusemajade autojuhid, kirstukandjad ja matusemaja töölised, mis on kogu selle ala „tööstuse" viinud segadusse. Kaks kolmandikku linna matusemajade töölistest piketeerisid matusemaju, mis juba ennegi kannatasid ülekoormatuse tõttu, kuna matmised viivitusid kuni kahele ja poolele nädalale. Matusemaja tööliste ametiühing on nõudnud, et politsei ega tuletõrje ei hakkaks tegema matusemaja tööd.

NEW YORK — Kui Abraham Beame lahkub linnapea ametist, ta hakkab saama pensioni ekslinnapeana $60.000 aastas. Sellele lisanduvad teised pensionid teistelt kohtadelt, nii et „D. News'i" teatel ta võib saada aastas $95.000 ulatuses pensioni.

TORONTO — Endine föderaalvalitsuse kaubandusminister Herb Gray ütles Torontos peetud kõnes, et kompaniid, kes väidavad, et nende hambapasta muudab aktiivsemaks tarvitajate armuelu, peaksid seda praktiliselt kohtutes tõendama.

BERLIIN — Ida-Saksamaal on tehtud asutustele korraldus, mitte enam pakkuda külalistele kohvi, kuna kalli kohvi importeerimine kurnab riigimajandust.

MOSKVA — Andrei Sahharov saatis lääne ajakirjanikele telegrammi, milles ta juhtis tähelepanu asjaolule, et kaksteist juuti on Moskvas koduses arestis, et nad ei pääseks Belgradi konverentsile rääkima juutide olukorrast N. Liidus. Neil ei ole lubatud ka mälestada sakslaste poolt omal ajal mõrvatud rahvuskaaslasi. Sahharov juhib tähelepanu ka asjaolule, et rida rezhiimikriitikuid on vangistatud.

Fotomontaazh Arvo Mägi näidendist „Kihlus", mis tuleb esitamisele laupäeval, 12. novembril, kell 8 õhtul St. Lawrence Teatri Town Hallis.

Arvo Mägi satiiriline komöödia „Kihlus"

Mis juhtuks siis kui visadus ja vaim armuvad, jõud ja ilu kihluvad, raha abiellub kultuuriga? Ei saa vist olla midagi ilusamat ega üllamat. Tegelikus elus aga see just nii ei ole. Kõik need tegurid liiguvad oma radadel, teadmatanägemata, et keegi käib nende kõrval.

Midagi taolist tahab kirjanik Arvo Mägi meie ette tuua oma näidendis „Kihlus", näidates meile elu kõverpeeglis ning tuues esile ekslikke põhimõtteid. Kuid see toimub sõbralikult, naerusuin ning koostöös vanade ja noortega.

Arvo Mägi sulge iseloomustab teemade mitmetahulisus, epigrammide kokkusurutus ja satiirilise külje tugevus. Tema loomingust on näinud rambivalgust seitse näidendit. „Kihluses" näeme autori laiahaardelisust lavaloomingu osas, kergeid ajaviite momente, kuid sellega kõrvuti ka sügavat ühiskondlike probleemide juurdlemist.

Näidendi lavastab Riina Reinik, kujundus ja kostüümid Tiina Lipp.

Ei ole rahul presidendiga

Kriitika Carteri sise- ja välispoliitikale

WASHINGTON — Ameerika Ühendriikides on tekkinud ebakindlus president Carteri võimete suhtes ning see ebakindlus suureneb pidevalt nagu kinnitavad Ühendriikide ajalehed. Analüüsijad mainivad, et praegu on veel varajane teha hinnanguid presidendi saavutuste kohta, kuna ta on alles üheksa kuud ametis olnud, kuid vaatlejaid häirib presidendi tehnika poliitiliste ja administratiivsete küsimuste käsitamisel ja lahendamisel.

Presidendile tehakse väga palju etteheiteid, et ta ei oska kontakte luua Kongressiga kuigi Kongressil kuulub tugev enamus demokraatidele.

Kontaktide loomisel senaatoritega ja Esindajatekoja liikmetega tehakse sageli jämedaid vigu ja minnakse tihti mööda rahvasaadikutest, kelledel on kaaluv sõna seaduse vastuvõtmisel ja rakendamisel.

Carteri saavutustega ei ole rahul ka Ühendriikide mustad ja ametiühingud, kellede esindajad mainivad, et president ei ole täitnud valimiskampaania ajal antud lubadusi. Väga palju kriitikat ja kahtlevaid arvamisi on kuulda ka Carteri välispoliitika kohta ning

talle heidetakse ette, et ta ei ole välispoliitiliste probleemide lahendamisel järjekindel.

Kirjanik Elmar Õun surnud

2. oktoobril suri Rootsis Uppsalas elanud eesti kirjanik ja kooliõpetaja Elmar Õun. E. Õun oli sündinud Tallinnas 23. augustil 1906. Lõpetas Tallinna reaalkooli ja Tartu ülikooli matemaatika-loodusteaduskonna ja saavutas Uppsala ülikooli juures magistri kraadi matemaatika ja füüsika alal.

Juba kooli ajal õpetaja Ernst Särgava-Peterson märkas ta kirjanduslikku annet. Pärast ülikooli lõpetamist kirjutas ta lasteraamatuid, raadio-kuuldemänge ja ajalehtede följetone. Kirjanikuna äratas ta tähelepanu „Looduse" romaanivõistlusel auhinnatud teosega „Unustatud naised" (1938). Teos kirjeldab elavalt Hiiumaa elu ja saavutas Hiiu saarel elavat tähelepanu. E. Õun polnud sündinud hiidlasena, vaid tutvus selle maa ja rahvaga suvitajana, mil saare elanikud ning nende probleemid said talle lähedasiks.

Paguluses töötas ta viimati gümnaasiumi õpetajana. Temalt on ilmunud lasteraamat „Jänesepoeg, kes luuletas". Ta saatis oma käsikirju kodumaale, kus 1968. a. ilmus lasteraamat „Kolm oravat" ja 1971. a. romaan „Männid ja suits, mis kirjeldas Tallinna tööliste elu käesoleva sajandi teisel aastakümnel, suutmata sellega siiski kohta teenida kodumaal ilmunud Eesti Kirjanike Biograafilises Leksikonis.

Pärast mõneaastast vaikimist ilmus tal tänavu Stokholmis (kirjastus Välis-Eesti & EMP) uus romaan „Meri ja maa", kus on aineks jällegi hiidlaste elu Puulaiul, kus asuvad inimesed on autorile kaudselt eeskujudeks.

Rahvuslik-etnograafiline õhtu

Reedel, 18. nov. kell 7.30 õ. toimub Torontos, Eesti Maja suures saalis Eesti Etnograafilise Ringi traditsiooniliseks saanud igasügisene rahvuslik-etnograafiline õhtu.

Sellel aastal on see eriti tähelepandav, sest Laine ja Heino Loo Vancouverist esitavad kava: „Ma lillesideme võtaks . . .", mida esitati Lääneranniku Eesti Päevadel kahel korral täissaalile ja mis sai suure ovatsiooni osaliseks. Kava on visuaalne, sõnaline ja muusikaline.

Kava koostajateks on dr. Laine Loo ja Heino Loo ja nende tütar Pille. Kava sisust kirjutab dr. Laine Loo muu-hulgas järgmist:

„Nii nagu Marie Under kirjutab jõuluöö luuletuses tähesillast, mis ühendab me hõimu meie esivanematega, kes tundsid ja mõistsid meie metsade ja aasade taimi, ühendab meie oma noorusmaa lilleliste nurmedega. Samu lilli ja taimi mis oli kodumaal, on ka siinses looduses. Kandkem edasi pärivusi oma rikkast varasalvest, näidates neid oma lastele elavas looduses."

Lugedes Laine Loo soojasõnalist kirjeldust, oleme kõik ootusärevuses ning loodame, et Toronto ja lähima ümbruskonna eestlased ei lase seda ainukordset juhust mööda minna, tutvuda meie kauni vana rahvakunstiga ning lisaks veel Lääneranniku loodusega. Pääsmeid on saada eelmüügil, samuti etenduse õhtul uksel. Küsimused: tel. 438-6500.

EESTI ETNOGRAAFILINE RING KANADAS

$9000 rahvakunsti filmi valmistamiseks

Ontario kultuuri- ja vabaaja veetmise ministeeriumi kirjaga 14. oktoobrist on Eesti Kunstide Keskusele teatatud, et „Wintario" summades on antud eesti rahvakunsti filmi valmistamiseks 9.117 dollarit. Tingimuseks on, et EKK kõneallolevast projektist läheb üks koopia ministeeriumi vastavale osakonnale.

Eesti Kunstide Keskuse korraldusel toimub Scarborough Civic Centre'is, Ellesmere ja McCowan tänavad, 30. oktoobril mitmete eesti kunstiväljenduste demonstratsioon (Showcase). Kell 3 p.l. linnapea P. Cosgrove tervitab kojusaabumise puhul Inglise kanali esiujujat Cindy Nichols'it ja tutvustab eesti esindusgruppide poolt pakutavaid demonstratsioone. Meie rahvusgruppide esitused algavad kell 4 p.l. Samal ajal kolm eesti kunstnikku — Endel Kõks, Osvald Timmas ja Ruth Tulving esitavad tsentris väljapanekuid oma kunstiloomingust. Samuti on välja pandud keraamika tööd Ants Elken'ilt ja Naima Aer'ilt. Väljapanekutena esineb ka vana rahvakunsti iluesemete, käsitööde ja teiste etnograafiliste väärtuste näol. Näitus on avatud 13. novembrini.

Eesti grupid esinevad rahvalaulu, rahvatantsude ja võimlemise alal. Avatseremoonial toimub ka vastuvõtt, kuhu kõik on palutud. Järgneval nädalal demonstreerib Naima Aer käsitööde tegelikku tootmist põletuskunsti ja maalingute näol puul.

EKK tegevuse vastu on tekkimas nüüd huvi ka Montrealis. Stella Kersoni organiseerimisel kohapeal astusid EKK liikmeks noor muusik Helle Vaus, kes jääb gruppi edasi juhtima ja Hille Sutt, kes teda selle juures abistab.

Loeng eestlase kodu omapärast

Ehkki meie kirjanduses, eriti meie luules, leiame palju huvitavat eesti kodu aineil, siis kahjuks pole peaaegu üldse siinsed eesti teadlased võtnud vaevaks vaatlusi läbi viia eestlase kodu osas võõrsil. Sellepärast polegi ei ülevaatelist ega ka erilist uurimusmaterjali siinse eestlase kodu kohta. Samuti on vähe materjali sotsiaal-antropoloogia pinnal Põhja-Ameerikas otseselt kodu osas — peamiselt ainult perekonna vaatluse läbi.

Loomulikult tekib mõnelgi eelarvamus, kui vaatlusi ja mõtteid avaldab kujundaja, mitte aga keegi sotsioloogia doktor. Kuna aga säärast isikut oli raske leida siinsest eesti ühiskonnast, on Vello Hubel võtnud oma peale selle raske ülesande. Tal võib olla päris häid eeliseid, kuna kujundajana on ta tegelenud praktiliselt inimeste iseärasustega, maitsetega, vajadustega ning produktide ja keskkonna omapäraga.

Nii ta vaatlebki meie ainulaadsust ning omapära eestlastena ja pagulastena, mis omakorda ongi aluseks siinse eesti kodu omapärale ja vaimsele palele.

Loeng on edasilükatud üks nädal, kuna meie ühiskonna loengute hooaeg on praegu väga intensiivne. Loeng „Eestlase kodu omapära ja vaimne pale" toimub neljapäeval, 3. novembril, kell 8 õhtul Eesti Majas Eesti Liit Kanadas. Toronto Eesti Seltsi ja Eesti Maja Torontos ühisel korraldusel.

Järgmine loeng sarjast „Eestlase kodu" on arhitekt Henno Sillastelt, mis käsitab meie kodu keskkonda ja sisustust.

Lained viivad piibleid Eestisse

Üks lääne usklike organisatsioon pastor Wurmbrandti organiseerimisel on teinud katseid, saata piibleid idariikidesse nn. pudelipostiga. Veekindlad plastikkotid ujukitega lastakse merre soodsaid tuuli ja voolusid arvestades. Osa nendest läheb kaduma, kuid on teateid, et osa on ka Balti rannikule jõudnud ja usklike kätte sattunud.

On teada juhtum, kus üks saadetis uhuti Eesti randa ja leiti enne, kui piirivalve jaole sai. Raamatud läksid kohe rahva hulka, kuid osa oli KGB suutnud siiski kätte saada.

EPL

Kas soovite osta aatompommi?

ST. LOUIS — „Kas soovite osta aatampommi? Minul on selline olemas autogaraazhis," ütles tundmatu helistaja ühele raadiojaamale Ühendriikides. Ühendriikide õhujõud on siiski pidanud naljaks mehe väidet, et ta oli teiste Whitemani lennubaasi julgeolekumeestega koos varastanud kaks tuumalaengut. Mees seletas raadiosaates, et ta töötas Whiteheadi tugipunktis ja avaldas täpseid andmeid 20 megatonnilisest tuumalaengust, mida hoitakse tugikoha laos.

„Kõik läks kui mängust," rääkis mees raadiotoimetajale Jim Whitele. „Me varastasime ühe tühja tuumalaengukesta tugikohast. Tõime siis täislaengu lattu, värvisime selle tühja laengukesta värvi ja tõime selle salaja tugikohast välja."

Õhujõudude ametivõimud on hakanud nüüd kiiresti kontrollima tuumalaengute arvu ja väidavad, et need kõik on alles. Üks ametnikest lisas siiski, et jutt võib olla täiesti õige. Helistajat pole seni suudetud kindlaks teha.

Nalja

Kanada politseinik peab kinni eestlase, kes autoga sõitnud läbi punase tule.

„Teie nimi, palun?"

„Mustaräästapuuripulgaaugulähimõõt," naljatab eestlane igaks juhuks.

„Hea küll," ütleb politseinik ja pistab märkmiku taskusse. „Teen teile siinkohal vaid suulise hoiatuse."

MÜÜA
KASEKÄSNU
(tarvitatakse vähjahaiguste vastu)
„Andy" 34 36th Str. Toronto, Ont.
M8W 3K9 — Tel. (416) 259-6892

VABA EESTLANE
TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast reedeni kella 9—4-ni.
Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675
Toimetajad kodus väljaspool tööaega:
Karl Arro 766-2057
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:
üks toll ühel veerul $3.25
esiküljel $3.75
tagaküljel $3.50

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:
1. Vaba Eestlase talitus
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70, Stn. C, Toronto 3, Ont.
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
2. Mrs. Leida Marley
149 Bishop Ave.
Willowdale, Ont.
Telefon: 223-0080

„Vaba Eestlases" ilmunud Tommy Tomsoni fotosid saab tellida talitusest või tel.: 423-4558 ja 461-6916.